

ULOGA CARINE U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI REPUBLIKE HRVATSKE PRIJE I NAKON PRISTUPA EUROPSKOJ UNIJI

Ćorušić, Ante

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:033173>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2022-06-28**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**ULOGA CARINE U MEĐUNARODNOJ
TRGOVINI REPUBLIKE HRVATSKE PRIJE I
NAKON PRISTUPA EUROPSKOJ UNIJI**

Mentor:

Prof. dr. sc. Dražen Derado

Student:

Ante Ćorušić

Split, rujan 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	3
1.1. Definicija problema.....	3
1.2. Cilj rada.....	3
1.3. Metode rada.....	4
1.4. Struktura rada.....	4
2. POVIJEST CARINE.....	6
2.1. Početci razvoja carine.....	6
2.2. Početci carine na tlu Hrvatske.....	8
3. ULOGA CARINE PRIJE PRISTUPA EUROPSKOJ UNIJI.....	11
3.1. Carinski ustroj i prihodi carine do ulaska u CEFTA-u	11
3.2. Trgovinski sporazum – CEFTA i njegov značaj za carinske prihode	15
3.3. Napuštanje CEFTA-e i priprema za ulazak Republike Hrvatske u EU	17
4. ULOGA CARINE NAKON PRISTUPA EUROPSKOJ UNIJI.....	19
4.1. Organizacijska carinska struktura EU	19
4.2. Uloga Carinske uprave Republike Hrvatske u EU	21
4.3. Carinski status robe i INTRASTAT	23
4.4. TARIC – Integrirana tarifa Zajednice.....	24
4.5. Carinski prihodi Republike Hrvatske nakon pristupa EU	24
4.6. Ostali prihodi Carinske uprave kao moderne carinske službe EU.....	27
4.7. Poslovna strategija Carinske uprave za razdoblje 2017. - 2020. godine.....	29

5. UNUTARNJA REVIZIJA, NADZOR I KONTROLA RADA CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE HRVATSKE.....	34
6. ZAKLJUČAK.....	36
POPIS TABLICA.....	38
POPISA GRAFIKONA.....	39
LITERATURA.....	40
SAŽETAK.....	45
SUMMARY.....	46

1. UVOD

Ekonomija je složena znanstvena disciplina koja se, jednostavnim rječnikom, bavi proučavanjem ekonomskih djelatnosti. Njeno veliko obilježje predstavlja multidisciplinarnost u smislu širokog opsega pojava i predmeta koje ona izučava. I uz mnogo dostupnih statističkih, matematičkih i prognostičkih metoda na raspolaganju, ne spada u vrstu egzaktnih znanosti. Tome je razlog činjenica da joj kao znanstvenoj disciplini nedostaje preciznosti i često, točne metodologije. Možda zato i predstavlja vječnu debatu ekonomskih stručnjaka i onih iz ostalih znanstvenih disciplina o rješavanju ekonomskih pitanja iz svjetske i, u užem smislu, nacionalne domene. Kao jedno veliko pitanje postavlja se utjecaj različitih egzogenih i endogenih varijabli u povećanju bogatstva na međunarodnoj i nacionalnoj razini. Naravno, odgovor na to i ostala slična pitanja nije nikada jednoznačan i jednostavan. Jedno rješenje često otvara vrata drugom problemu i tako unedogled. Stoga, teško je uprijeti prstom u određenu ekonomsku problematiku i očekivati da će se njenim rješavanjem stvari početi kretati na bolje. No, ipak se mogu detektirati određena područja koja, u slučaju dobrog osmišljavanja i još bolje implementacije, mogu značajno utjecati na ekonomski položaj neke ekonomije u svijetu. Takvo područje predstavlja carina koja putem svojih mehanizama utječe na promet i trgovinu dobrima i uslugama Republike Hrvatske s ostalim svjetskim zemljama.

1.1. Definicija problema

Izuzetno brzo mijenjanje ekonomskog svijeta, i podložnost svih ekonomskih struktura tim promjenama, pa tako i Carinske uprave Republike Hrvatske, predstavlja neprestano traganje za idealnim rješenjem koje će nastojati maksimalno iskoristiti te promjene u vlastitu korist. Carinska uprava Republike Hrvatske kao služba Europske unije, njeno ustrojstvo i način rada predstavljaju tematiku koja će se obraditi u ovom radu. Carinski propisi i granice u Republici Hrvatskoj prije i nakon pristupanja EU, te njihov utjecaj na trgovinu i promet između Republike Hrvatske i ostalih zemalja predstavljat će problematiku ovog istraživanja.

1.2. Cilj rada

Cilj rada je razumjeti djelokrug Carinske uprave Republike Hrvatske. Izlazak Republike Hrvatske iz starih i ulazak u nove trgovinske ekonomske zajednice i sporazume, kao posljedicu

je imalo i mijenjanje carinskih ovlasti. Cilj ovog rada je prikazati te promjene i pokazati koje su pozitivne i negativne posljedice proizašle iz njih. Shvatiti s kojim se izazovima bori, kroz koje strukturalne promjene je prošla i što se očekuje od zaštite nacionalnih i ekonomskih granica u budućnosti, još jedan je od ciljeva ovog rada.

1.3. Metoda rada

Da bi se dobili odgovori na pitanja koja se tiču rada Carinske uprave Republike Hrvatske i pokazatelja uspješnosti koristit će se metoda analize i sinteze. Metoda analize i sinteze, te metoda komparacije koristit će se pri prikazu međunarodne trgovine Republike Hrvatske s drugim zemljama prije i nakon pristupa EU. Metoda dokazivanja i metoda dedukcije svoju će ulogu u ovom radu pronaći prilikom donošenja dokaza i prikazivanja činjenica o prihodima i rashodima u radu carinske uprave. Tokom cijelog rada provest će se kvalitativno i kvantitativno istraživanje koje će biti bazirano na korištenju stručne i znanstvene literature, različitih statističkih izvora, internet izvora i ostale sveobuhvatne literature.

1.4. Struktura rada

Rad će se prikazati u standardiziranoj strukturi koja će biti podijeljena na nekoliko dijelova, to jest poglavlja. U prvom, uvodnom dijelu objasniti će se tema rada, precizirati problem i predmet istraživanja. Cilj rada i metode koje će se koristiti također će se prikazati u uvodnom dijelu.

U drugom dijelu rada, koji će biti podijeljen u dva potpoglavlja, prikazat će se povijest carine u njenim počecima i razvijanju kroz povijest civilizacije, te prikaz istoga na primjeru Republike Hrvatske.

Treći dio rada predstavljat će problematiku carine prije pristupa Republike Hrvatske u EU, njena uloga, način rada i struktura prilikom trgovine sa zemljama EU i trećim zemljama.

Četvrti dio rada predstavljat će prirodan nastavak rada Carinske uprave nakon pristupa Republike Hrvatske Europskoj uniji, kakvo je njeno ustrojstvo i usklađenje sa zakonima EU prilikom trgovine s ostalim zemljama unutar EU i trećim zemljama. Daljnja strategija rada Carinske uprave također će biti dio ovog poglavlja.

Peti dio rada će se baviti pojmovima unutarnje kontrole i unutarnje revizije i poveznici koju imaju s Carinskom upravom Republike Hrvatske kao institucijom koja je direktno odgovorna za prikupljanje carinskih prihoda i organiziranje carinske zaštite.

I za kraj, šesti dio rada i zaključak koji će prikazati osvrt na temu i završni komentar studenta.

2. POVIJESNI RAZVOJ I ULOGA CARINE

Carine predstavljaju oblik posrednih poreza koji se ubire kada određena roba prelazi preko državne, odnosno carinske granice (Šperanda i Sekulić, 2016.). Prema Kesner-Škreb (2003.) carina se naplaćuje na uvoz robe i pripada skupini neizravnih poreza. Ona se uvodi radi prikupljanja prihoda ili zaštite domaće proizvodnje. Najstariji je instrument vanjskotrgovinske politike i dodatkom na cijene dobara i usluga utječe na samu vrijednost međunarodne trgovine.

Carina je i važan izvor državnih prihoda jer se carinskim prihodima koji se slijevaju u državni proračun financiraju brojna javna dobra. Na taj način, osim uloge instrumenta vanjskotrgovinske politike, carina predstavlja važnu ulogu i u javnim financijama neke države (Kesner-Škreb, 2003.). Zaštitna funkcija carine izaziva promjene valutnog karaktera, utječe na formiranje odnosa unutarnjih vrijednosti, te preko njih često može izazvati efikasno opće djelovanje i za vanjsku razmjenu (Šperanda i Sekulić, 2016.).

2.1. Početci razvoja carine

Počeci razvoja carine su usko vezani uz pet centara staroga svijeta: Mezopotamiju, Egipat, Indijski subkontinent, Rimsko te Grčko carstvo. Egipat se, kao jedan od tih centara, uzima kao povijesni početak razvoja carine. Carina se u Egiptu pojavila prije otprilike 4.700 godina i predstavljala je porez na promet trgovca. Ta carina, kao i one koje su se pojavile u kasnijim razdoblja antike i srednjeg vijeka, služile su prikupljanju fiskalnog prihoda za vladare, feudalce, crkvu i za sve ostale koji su imali pravo ubiranja carine (Šperanda i Sekulić, 2016.). Upravo zbog toga, carinska profesija je jedna od najstarijih te se pojavljuje odmah iza vladalačke, vojničke i svećeničke (Grgurica, 2007.).

Postoji veza između pojmova carina i porez. To je lako i zaključiti, jer kako je već u radu naglašeno, carina predstavlja jedan od oblika poreza, carina u biti i jest porez. Porez je financijski teret koji država prikuplja od dohotka i aktivnosti stanovništva, te od robe. Upravo sferi poreza na robe pripada i tu svoje mjesto pronalazi carina. Ona je naknada na proizvodnju, uvoz i izvoz robe. Carina, dakle, predstavlja dio poreznog svijeta i užeg je interesa u odnosu na same poreze. No, to nikako ne umanjuje njen značaj nego, upravo suprotno, daje carini titulu važnog čimbenika preko koje ekonomski pokazatelji međunarodne trgovine, a posljedično i cijela ekonomija neke zemlje, mogu prikazivati sliku zdravog ekonomskog sustava ili sliku ekonomije koja ima velike unutarnje probleme. Prema Grgurici (2007.) fiskalni karakter carine

je naročito važan bio u srednjem vijeku. Srednji vijek je karakterizirao rad za vlastite potrebe i vlastito gospodarstvo, gdje se eventualna nestašica popunjavala razmjenom. Zbog toga je trgovina obuhvaćala jako malo roba. Sa željom da privuku trgovce i obrtnike, a samim time i trgovinu, gradovi trgovcima dodjeljuju različite porezne i carinske povlastice.

Slijedom povijesnog razvitka i promjena koje on u ekonomskog svijetu donosi, javlja se jedna bitna novina u karakteru carine. Prema Šperandi i Sekuliću (2016.) pojavom merkantilizma i merkantilista, u 15. stoljeću, carina i dalje zadržava svoj fiskalni karakter, ali se ponajviše transformira i u instrument vanjskotrgovinske politike. Merkantilisti su se zalagali za zaštitu domaće proizvodnje i prosperitet nacionalne ekonomije koji su se jedino mogli osigurati na račun drugih zemalja, zbog čega su bila dopuštena sva sredstva konkurencije - od ratova i osvajanja novih teritorija do carinske zaštite domaće proizvodnje. Na taj način prestaje uloga carine samo kao izvora prihoda, te ona dobiva na dubini i njena se svrha odgleda u utjecaju na ekonomsku politiku, vanjskotrgovinsku i platnu bilancu, te industrijsku i deviznu politiku (Šperanda i Sekulić, 2016.). 15. stoljeće i merkantilistički pokret su jako važni u razvoju carinskih sustava kakve poznajemo danas upravo zbog tog prijelaza ka shvaćanju carine i njenih instrumenata na jedan potpuno nov način – zaštita domaćih granica i zaštita domaćeg gospodarstva od strane konkurencije. Novija carinska događanja i trgovinski ratovi koji se događaju danas između jakih ekonomskih sila poput Sjedinjenih Američkih Država, Kine i Europske unije svoje začetke i ideje imaju u preko 500 godina staroj ekonomskoj misli.

Razdoblje poslije predstavlja smjenjivanje ekonomskih misli kao što su liberalizam, protekcionizam i intervencionizam, svaki sa svojim shvaćanjem uloge carine kao ekonomskih alata. Od razdoblja niskih carina i slobodne trgovine, preko uvođenja carina i kvota za poticanje ekonomskog rasta, zaposlenosti i tehnološkog napretka, pa sve do reguliranja robnih i novčanih tokova između zemalja putem carinske i tečajne politike što je vodilo do stvaranja međunarodne konkurentnosti i privlačenja stranih investicija, carina je u određenoj mjeri bila prisutna i u tih 300-ak godina ekonomske povijesti svijeta.

Ekonomija toga vremena bila je zasnovana na poljoprivrednoj proizvodnji te je samim time i uloga carina bila povezana s poljoprivrednim proizvodima. Ulaskom u Prvu industrijsku revoluciju krajem 18. stoljeća, uloga carina se proširuje te su se, uz poljoprivredne, carine počele primjenjivati i na industrijske proizvode.

Nakon 2. svjetskog rata polako se gubi i utjecaj i uloga carine. Prema Viskoviću i Pepur (2018.) globalizacija, koja se kao trend potpuno formirala krajem 20. stoljeća, u ekonomskom smislu

znači porast međuovisnosti tržišta i proizvodnje između različitih zemalja, te se to postiže kroz trgovinu dobrima i uslugama, slobodno kretanje kapitala, razne međunarodne strateške sporazume te različite oblike udruživanja u trgovinske i ekonomske zajednice, te kroz izmjenu tehnologije. Neke od njenih karakteristika su:

- međunarodna trgovina,
- postupno ukidanje barijera slobodnog protoka roba i usluga,
- ekonomska integracija,
- međusobna ovisnost i povezanost zemalja itd.

Ove karakteristike mijenjaju i ulogu carine i može se reći da nakon 2. svjetskog rata ona dobiva potpuno drukčiji značaj i njena uloga je i dalje zaštita granica koje sada od nacionalnih postaju međunarodne zbog brojnih trgovačkih sporazuma koji se potpisuju i ekonomskih zajednica koje se na temelju njih stvaraju.

Prema Asakuri (2003.) neki od starih carinskih sistema, kao na primjer rimski carinski sistem, su imali istu bazu i funkcije kao današnja moderna carinska administracija, poglavito u vidu postupanja s krijumčarenom robom. Upravo zbog određenih sličnosti među njima, potrebno je razumjeti povijest carine tokom vremena kako bi se na temelju nje mogla shvatiti uloga i značaj moderne carinske službe.

2.2. Početci carine na tlu Hrvatske

Grčkom kolonizacijom Jadrana i prvim kontaktima s Ilirima već u 8. stoljeću prije Krista, hrvatski prostori postaju dio intelektualnog, kulturološkog i ekonomskog nasljeđa koje je obilježilo povijest ovih prostora. Širenjem trgovačkih putova i uspostavljanjem odnosa s Ilirima pojavljuju se početci carine u antici na tlu Hrvatske. Prijevoz, uvoz i izvoz različitih vrsta proizvoda - žita, keramike i kovina, vodi do nadziranja trgovine, plaćanja poreza, pristojbi i drugih novčanih davanja. Osnovana od strane Grka, antička Issa ima veliku ulogu u carinskoj povijesti na tlu Hrvatske. Naime, rimski vojskovođa, državnik i povjesničar Gaj Julije Cezar dopušta Issi trgovinu koja je bila oslobođena novčanih davanja. Ta Cezarova carinska povlastica predstavlja prvi dokaz korištenja carine na hrvatskim prostorima (Grgurica, 2007.).

Carinska služba Republike Hrvatske svoje početke veže uz Dubrovačku Republiku i na taj način ima dugu povijesnu tradiciju i kontinuitet koji se može pratiti dulje od 8 stoljeća. U prilog toj

tvrdnji svjedoči jedna od najstarijih izvornih carinskih knjiga u Europi - Dubrovački carinski statut iz 13. stoljeća. U tadašnjoj Dubrovačkoj Republici postojao je gotovo neograničeno slobodan promet roba i protok ljudi i novca, a carina je bila jedan od najvažnijih gradskih prihoda. Ona je bila određivana prema vrijednosti robe (ad valorem), u nekim slučajevima i prema težini robe i poglavito je bila fiskalne prirode. Dubrovački carinski statut „Liber statutorum doane“ razlikovao je uvozu, izvozu i provozu, pa čak i preferencijalnu carinu, koja nije bila protekcionistička, osim, u rijetkim slučajevima, za agrarne (poljoprivredne) proizvode. Za određene vrste proizvoda postojale su zabrane uvoza, a carina se nije plaćala na robu kupljenu za osobne potrebe. Robu se nije smjelo ukrcavati na prijevozno sredstvo prije no što se istu prijavljivalo carinarnici te bi se, potom, na nju platila carina. Svaki trgovac, kad bi s robom napuštao prostor Dubrovačke Republike, morao je ispuniti i predati carinarnici popis robe (carinsku deklaraciju), te je morao i prisegnuti da su svi podaci koje je u carinsku deklaraciju unio, istiniti. Svu se robu moralo prijaviti carinarnici i na istu platiti carinu jer je za neprijavlivanje robe bila predviđena novčana kazna i oduzimanje robe koja se nije prijavila. Također su bile i propisane opće kazne za prekršitelje, koje su se izricale u slučajevima neprijavlivanja robe, onda kada za takav prekršaj nije bila propisana neka druga kazna. Prema odredbama Dubrovačkog carinskog statuta carinski obveznici imali su mogućnost korištenja odgode plaćanja carine na rok do mjesec dana (rok koji je i danas propisan u Carinskom zakonu Republike Hrvatske). Međutim, 1332. godine ta je odredba promijenjena i carinu se nakon te promjene plaćalo odmah (Ministarstvo financija, Carinska uprava).

Područje koje su Hrvati naselili bilo je i područje sukoba bizantskih, germanskih i rimskih interesa zbog pogodnih uvjeta koji su vodili širenju trgovine. Carina toga vremena razvijala se u kontrastu s političkim prepirkama i vladavinom država koje su ostvarivale pravo na tadašnji hrvatski teritorij. Tako su na početku srednjem vijeka financijski prihodi od carina pripadali vladarima, dok su u stoljećima koja su slijedila, a koja su karakterizirana gubljenjem samostalnosti, prihodi hrvatskog područja završavali u rukama Budimpešte, Venecije i Beča. Carinske službe su se organizirale kako bi se osigurao nadzor nad kretanjem robe. To razdoblje karakterizirale su mnogobrojne carinske politike, od carinskih povlastica određenim hrvatskim gradovima do zabrane trgovine i enormno visokih carina kao što je, primjerice, bila carina na sol. Carinski sustav toga vremena bio je mnogo drugačiji od onog kakvog imamo i poznajemo danas. Carinske kontrole su se postavljale na gradskim trgovima, križanjima putova i riječnim mostovima, a ne na granicama država, regija ili područja (Grgurica, 2007.).

Novi vijek na području Republike Hrvatske karakterizira šarolikost carinskih nameta i uloge same carina koja se pojavljuje kao rezultat raznih političkih i ratnih prevrtanja na ovim prostorima. Osmansko carstvo, Habsburška Monarhija i Mletačka Republika kao vladari ovih prostora su, svaki prema svom ustroju, odlučivali o gospodarskim pitanjima, a posljedično i o ulozi carine. Prema Grgurici (2007.) početkom 19. stoljeća, propašću Venecije počinje kratko razdoblje francuske vladavine u Hrvatskoj. Ekonomski prosperitet raste zahvaljujući smanjivanju carinskih davanja, no to stanje traje kratko i već 1814. godine slijedi drugi period austrijske vlasti. Carinske barijere u potpunosti su izolirali Dalmaciju, dok je carinska tarifa uništila najbitnije gospodarske grane: vinogradarstvo, ribarstvo, agrikulturu i stočarstvo, te uz to, još i umanjila uvozno-izvozne poslove s Turskim Carstvom. Krajem 19. stoljeća hrvatski teritorij je podijeljen u okviru Austro-Ugarske monarhije. Regije Istra, Kvarner i Dalmacija pripadale su Austriji, dok su Rijeka, središnja Hrvatska i Slavonija pripadale Ugarskoj. Carine su se tada naplaćivale na promet između zajedničke države, pa je primjerice, prodaja robe između Rijeke i kvarnerskih otoka bila ocarinjena s obzirom da su se nalazili u dvije različite monarhije.

Kroz 20. stoljeće pojavljuje se carinski sustav koji nije nametnut samovoljom i suverenitetom druge države, i to predstavlja prvi put da carinsko područje Hrvatske odgovara njenom teritorijalnom i ekonomskom području. Austro-Ugarska monarhija, Prvi svjetski rat, Kraljevina SHS, Drugi svjetski rat i Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija obilježili su 20. stoljeće Hrvatske i Hrvata. 1991. godine i osamostaljivanjem države, dolazi i do osamostaljivanja carinskog sustava s novom ulogom u hrvatskoj povijesti.

3. ULOGA CARINE PRIJE PRISTUPA EUROPSKOJ UNIJI

Republika Hrvatska kao samostalna država u Europi djeluje od 1991. godine. Od te godine samostalno donosi i važna pitanja koja se tiču njenog djelokruga, pitanja koja se između ostalog odnose na gospodarski i ekonomski život zemlje. Te iste godine, točnije 26. lipnja, proglašava se Zakon o carinskoj službi Republike Hrvatske. Tim se zakonom uređuju organizacija i rad, dužnosti i odgovornosti organa carinske službe te prava, obveze i odgovornosti radnika carinske službe. Djelokrug rada Carinske uprave Republike Hrvatske i carinarnica obuhvaćao je:

- carinski nadzor robe i putnika,
- carinjenje robe,
- kontrolu robe kroz posebnu regulaciju uvoza ili izvoza,
- devizno-valutnu kontrolu u međunarodnom prometu s inozemstvom,
- sprječavanje i otkrivanje carinskih prekršaja, kaznenih djela i privrednih prijestupa u poslovima koja se tiču carinskih stvari,
- vođenje prvostepenog i drugostepenog upravnog postupka i prvostepenog prekršajnog postupka,
- sprječavanje i otkrivanje deviznih prekršaja kod poslova u međunarodnom putničkom i pograničnom prometu i poslova s inozemstvom, te
- prikupljanje, obrada i praćenje statističkih podataka o uvozu i izvozu Republike Hrvatske (Narodne Novine 53/1991, Ukaz o proglašenju Zakona o carinskoj službi Republike Hrvatske, 1991.).

3.1. Carinski ustroj i prihodi carine do ulaska u CEFTA-u

Raspadom bivše države i osamostaljivanjem Republike Hrvatske, dolazi i do promjene u javnim službama, njihovom organizacijskom ustroju i načinu rada. Carinska služba prolazi kroz taj proces i postaje autonomna služba Republike Hrvatske. Ulagalo se u infrastrukturu, stručnu izobrazbu zaposlenika i sofisticiranost samog sustava. 1992. godina predstavlja prvu godinu u kojoj je Republika Hrvatska počela samostalno bilježiti svoje carinske prihode. Taj period karakteriziraju česte zakonske promjene, promjene djelokruga rada i pokušaje usklađenosti s međunarodnim kriterijima i smjernicama. Ti i razlozi liberalizacije tržišta 1990-ih su uzrok zbog čega su carinski prihodi činili samo oko 4% bruto domaćeg proizvoda, no oko jedne sedmine ukupnih proračunskih prihoda.

Tablica 1: Carinski prihodi RH u razdoblju 1992. – 1997. godine (u milijunima kuna)

Godina	Prihodi		Udio carinskih u ukupnim proračunskim приходima	Valuta
	Carinski	Ukupni proračunski		
1992.	99	572	17,37%	HRK
1993.	1.333	9.366	14,23%	HRK
1994.	3.427	23.859	14,36%	HRK
1995.	3.542	26.863	13,18%	HRK
1996.	4.399	31.085	14,15%	HRK
1997.	4.370	32.955	13,26%	HRK

Izvor: Izrada autora prema podacima o Državnom proračunu za 1992., 1993., 1994., 1995., 1996. i 1997. godinu objavljenim u Narodnim novinama

Uzevši u obzir ukupne podatke o carinskim приходima, da se zaključiti da su isti rasli svake godine, počevši od 1992-e, uz iznimku 1997. godine kada dolazi do blagog pada carinskih prihoda.

1997. godine je carina bila jedina pristojba koja se plaćala na uvezenu robu, osim kod uvoza prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda kod kojih se plaćala i dodatna carina, tzv. prelevman čija se visina zasnivala na količinskoj jedinici mjere robe koja se uvozila (Godišnje izvješće Ministarstva Financija, 1994. - 1997., 1997.).

Carinski su se prihodi 1998. godine smanjili u iznosu od 550 milijuna kuna u odnosu na 1997. godinu. Razlog tome je liberalizacija trgovine sa Slovenijom, Bosnom i Hercegovinom i Makedonijom, ali i smanjeni uvoz. Carina i njeni prihodi izravno ovise o trgovinskim odnosima i trgovinskoj klimi koja vlada na tržištu te količini uvoza jer se carina plaća na robu koja se uvozi. Krajem 20. stoljeća Republika Hrvatska je postupno liberalizirala svoju trgovinu prema važnim trgovinskim partnerima, te je to uz prijem u članstvo u Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO), rezultiralo i smanjenim carinskim приходima.

Tablica 2: Carinski prihodi RH u razdoblju 1998. – 2002. godine (u milijunima kuna)

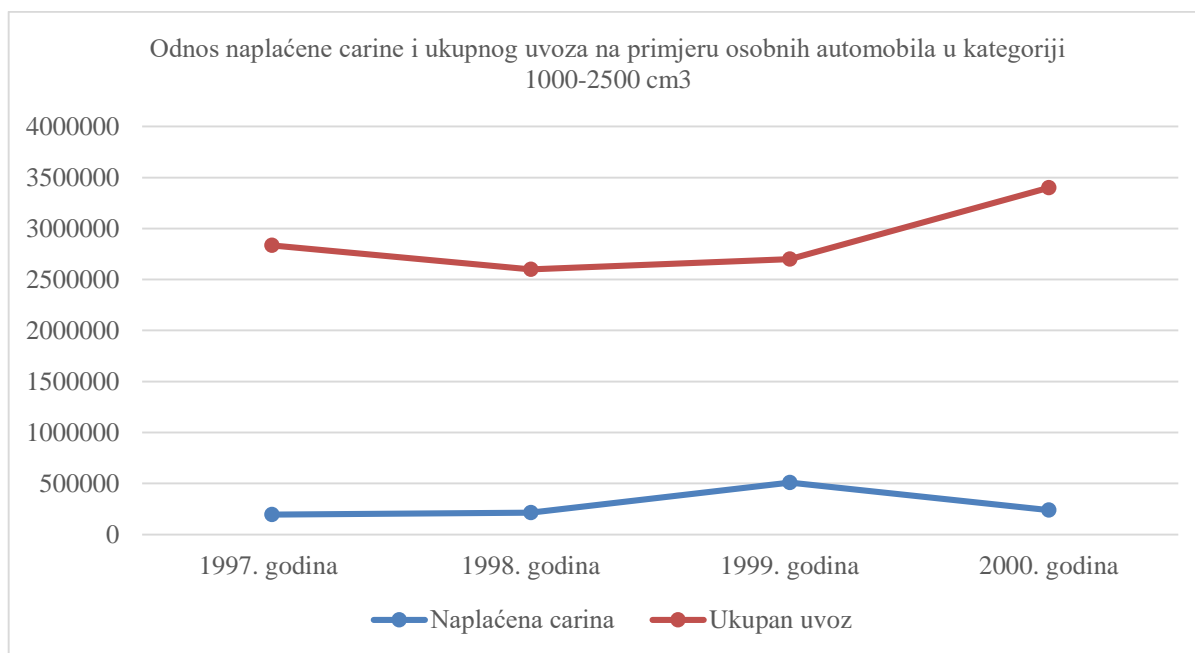
Godina	Carinski prihodi
1998.	3.820
1999.	3.969
2000.	3.795
2001.	3.251
2002.	2.051

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Ministarstva financija za 1998., 1999., 2000., 2001. i 2002. godinu

Carinski prihodi krajem 20. i početkom 21. stoljeća padaju, izuzev 1999. godine kada je, usprkos padu uvoza, ostvareno više carinskih prihoda. Razlog tome bili su pojačani napori Carinske uprave (Godišnje izvješće Ministarstva financija za 1999. godinu, 1999.).

Najveće carinske prihode za razdoblje 1997. – 2000. godine donosili su prihodi od carinjenja osobnih automobila, nafte i naftnih derivata, lijekova i prehrambenih proizvoda. Zanimljivo je promotriti vezu između količine uvoza pojedinih proizvoda i carinskih prihoda od istih. Naime, u razdoblju 1997. – 2000. godine, dvije skupine proizvoda koje su imale najveću vrijednost uvoza u Republiku Hrvatsku bile su nafta i naftni derivati i osobni automobili. Osobni automobili su u tom istom razdoblju bili proizvodi koji su donosili najveći carinski prihod od svih proizvoda od kojih se carina naplaćivala. Suprotno tome, nafta i naftni derivati u razdoblju 1997. – 2000. godine nijednom nisu bili u skupini šest proizvoda s najvećom godišnjom naplaćenom carinom. To nam govori da o količini carinskih prihoda na određeni proizvod ne ovisi samo količina uvoza tog proizvoda, već i razni zakoni, sporazumi i pravila kojima je neka skupina proizvoda bila poprilično ocarinjena, a neka je u potpunosti bila oslobođena plaćanje iste. Tako se, primjerice, na uvoz nafte i naftnih derivata naplaćuje trošarina kao jedan od prihoda Carinske uprave.

Grafikon 1: Naplaćena carina i uvoz osobnih automobila u razdoblju 1997. – 2000. godine (u tisućama kuna)

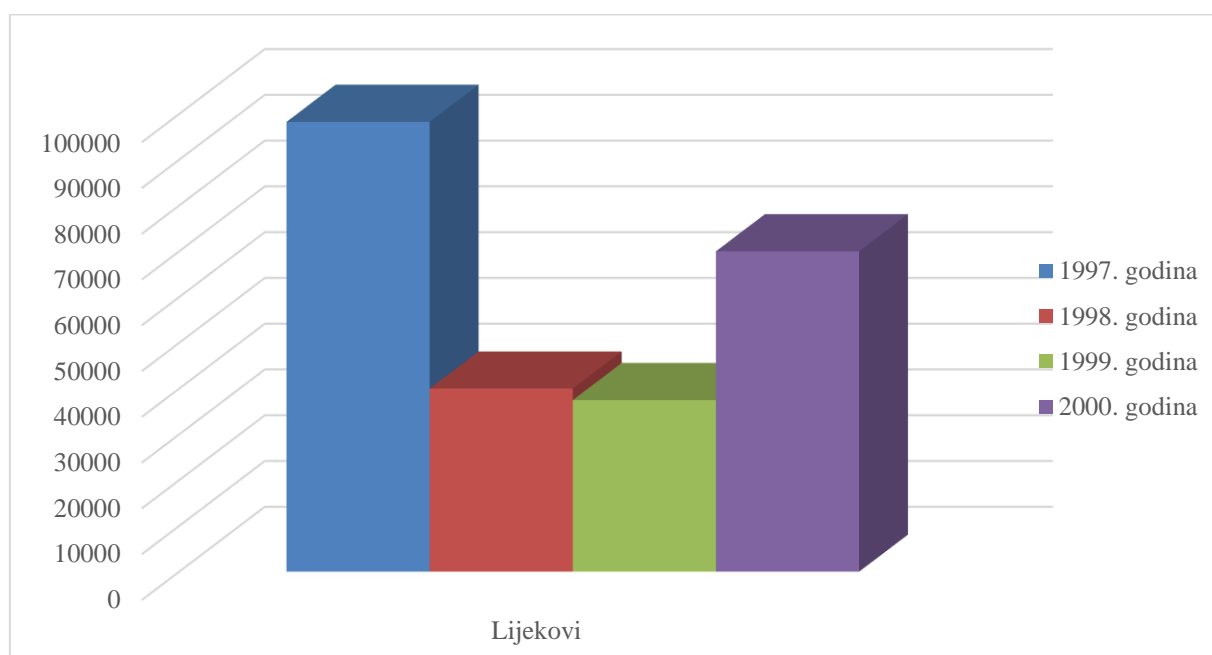

Izvor: Izračun autora prema Godišnjim izvješćima Ministarstva financija za 1997., 1998., 1999. i 2000. godinu

Carinske stope za skupinu osobnih automobila u kategoriji 1000-2500 cm³ - novi, kretale su se oko 6,9% za 1997., 8,2% za 1998., 18,8% za 1999. i 7% za 2000.godinu.

Prosječna stopa carine u 1999. godini iznosila je 9,4%, dok je godinu poslije iznosila 7,0%, što je bilo smanjenje od preko 25%. U prosincu iste, 2000. godine., prosječna stopa carine iznosila je 5,1%. Veliki pad u carinskim stopama se objašnjavao ulaskom Republike Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju pa su se carine smanjivale i na industrijske proizvode (u srpnju) i na poljoprivredne proizvode (u studenom). Sljedeće, 2001. godine uslijedila su daljnja smanjenja carinskih stopa zbog ugovora o slobodnoj trgovini sa Slovenijom, BiH i Mađarskom (Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2000. godinu). Unatoč konstantnom rastu uvoza Republike Hrvatske od 2000. godine koji je izravna determinanta carinskih prihoda, što znači da ako raste uvoz, posljedično bi trebali rasti i carinski prihodi, to nije bio slučaj kod carinskih prihoda Republike Hrvatske. Razlog leži u činjenici da uvoz ipak nije najvažnija odrednica carinskih prihoda već su to različiti bilateralni, ekonomski sporazumi koje je Republika Hrvatska potpisala s drugim zemljama, te članstvo u trgovinskim organizacijama, koji imaju „ograničavajući“ efekt na carinske prihode.

Grafikon 2: Naplaćena godišnja carina od lijekova u razdoblju 1997. – 2000. godine (u tisućama kn)

Izvor: Izračuna autora prema Godišnjim izvješćima Ministarstva financija za 1997., 1998., 1999. i 2000. godinu

3.2. Trgovinski sporazum – CEFTA i njegov značaj za carinske prihode

CEFTA ili „Central European Free Trade Agreement“ je sporazum o slobodnoj trgovini srednjoeuropskih zemalja, koji su 21. prosincu 1992. godine u Krakovu potpisale Mađarska, Poljska i Čehoslovačka (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova). Prema sporazumu, ukidanje carina na međusobnu trgovinu između zemalja potpisnica sporazuma bilo je postupno i simetrično. Zemlje potpisnice su se obvezale i da će postupno smanjivati i izvancarinska ograničenja, samim time sporazumi su sadržavali i liste proizvoda za koje su dane koncesije u smislu povećavanja ili ukidanja količinskih ograničenja (Hrvatska enciklopedija).

Republika Hrvatska je 9. srpnja 2001. g. službeno podnijela kandidaturu za članstvo u CEFTA-i jer je ispunila sve potrebne uvjete za članstvo. Na temelju odluke Vlade Republike Hrvatske o započinjanju postupka pristupanja i nakon tri kruga pregovora u kojima su bili usuglašeni aspekti liberalizacije trgovine industrijskim i poljoprivrednim proizvodima i pravilima o podrijetlu, Republika Hrvatska je ugovor o pristupanju CEFTA-i potpisala 5. prosinca 2002. godine (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova).

Prema Ćudini i Sušić (2013.) ulaskom Republike Hrvatske u CEFTA-u mijenja se uloga carine u trgovini s ostalim zemljama članicama te ekonomske integracije. Trgovina s Bosnom i Hercegovinom bila je u potpunosti liberalizirana, dok su se snižene carinske stope primjenjivale pri izvozu u Srbiju. Preferencijalne trgovinske režime hrvatski izvoznici uživali su i na tržištima ostalih članica CEFTA-e koje su, osim BIH i Srbije, uključivale i:

- Češku, Slovačku, Mađarsku, Poljsku i Sloveniju do 2004. godine,
- Rumunjsku i Bugarsku do 2007. godine, te
- Albaniju, Crnu Goru, Kosovo, Makedoniju i Moldaviju do 2013. godine i pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Sve članice CEFTA-e nalazile su se u određenoj fazi pristupanja EU kroz različite pregovorne faze i sporazume. Spomenuti sporazumi zapravo su predstavljali jednostrane povlastice jer je izvoz strateški važnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u Uniju bio drukčije tretiran od uvoza istih takvih proizvoda iz Unije na koje su se zadržale zaštitne carine. Takva politika dovela je do toga da je Republici Hrvatskoj bilo osigurano veliko tržište za plasman roba i usluga uz male ili gotovo nikakve stope na carinu, tarife i različite kvote. Posljedica toga bio je suficit u međunarodnoj razmjeni roba sa CEFTA-om. Međusobna trgovina bila je u stalnom porastu, a značenje zemalja CEFTA-e u ukupnoj razmjeni s Republikom Hrvatskom sve

naglašenije. Uvjeti po kojima je Hrvatska izvozila u zemlje CEFTA-e, sve do ulaska u EU, bili su propisani odredbama carinskih tarifa zemalja uvoznica. Kako je CEFTA predstavljala sporazum o slobodnoj trgovini, broj proizvoda koji su bili opterećeni carinama, tarifama i kvotama se smanjio što je automatski značilo povećanje proizvoda namijenjenih slobodnoj trgovini (Čudina i Sušić, 2013.). Iz toga se može uočiti veza i struktura carine i carinskih prihoda ovisnih o trgovinskim sporazumima, ekonomskim zajednicama i slobodnom protoku roba i usluga.

Tablica 3: Carinski prihodi RH u periodu u kojem je RH bila članica CEFTA-e (u milijunima kuna)

Godina	Carinski prihodi
2003.	1.811
2004.	1.591
2005.	1.564
2006.	1.588
2007.	1.641
2008.	1.901
2009.	1.721
2010.	1.644
2011.	1.766
2012.	1.754

Izvor: Izrada autora prema Godišnjim izvješćima Ministarstva financija za 2003., 2004., 2005., 2006., 2007., 2008., 2009., 2010., 2011. i 2012. godinu

Carinski prihodi u 2003. godini prvi put padaju ispod 2 milijarde kuna i u desetogodišnjem razdoblju, tj. do ulaska Republike Hrvatske u EU ne prelaze taj iznos. U periodu članstva u CEFTA-i, ali i prije, Republika Hrvatska je potpisala mnogo ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Ta činjenica, uz već spomenute brojne sporazume o slobodnoj trgovini, djelovali su na olakšanje uvoza i izvoza. Stoga i izvoz i uvoz Republike Hrvatske u tom razdoblju bilježi porast i na tržište EU i na tržište zemalja CEFTA-e. To je uzrok i tome da su i carinski prihodi Republike Hrvatske padali, usprkos povećanom uvozu.

Tablica 4: Ukupan izvoz/uvoz u EU i zemlje CEFTA-e (u tisućama kuna)

Godina	Vrsta međunarodne trgovine	Ekonomska grupacija zemalja	
		EU	CEFTA
2003	Izvoz	27.953.888	297.275
	Uvoz	68.179.557	1.152.658
2004	Izvoz	31.265.162	582.286
	Uvoz	69.547.105	1.446.553
2005	Izvoz	32.381.641	1.202.930
	Uvoz	72.436.434	3.466.631
2006	Izvoz	38.866.938	11.520.960
	Uvoz	84.110.236	6.015.746
2007	Izvoz	39.821.829	14.706.515
	Uvoz	89.487.132	6.961.795
2008	Izvoz	42.175.884	16.273.904
	Uvoz	96.412.306	7.588.690
2009	Izvoz	33.482.105	11.751.599
	Uvoz	70.080.770	5.717.412
2010	Izvoz	39.623.048	12.136.675
	Uvoz	66.387.051	5.915.969
2011	Izvoz	42.631.804	13.669.899
	Uvoz	74.842.221	7.169.900
2012	Izvoz	42.106.334	15.164.320
	Uvoz	76.190.390	7.455.365

Izvor: Izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku

Izuzeća i olakšice nastajale su jer se primjenjivala različita carinska stopa na uvoz robe iz različitih ekonomskih područja definiranih trgovinskim sporazumima kao što je bila CEFTA. Niže carinske stope u odnosu na one navedene u carinskoj tarifi bile su namijenjene za povlaštene korisnike – zemlje članice CEFTA-e. Preferencijalni trgovački ugovor ili carinski ugovor za područje posebnog interesa kao što je i bila CEFTA, razlog je obračuna niže carinske stope te manjih carinskih prihoda (Jošić, 2006.).

3.3. Napuštanje CEFTA-e i priprema za ulazak Republike Hrvatske u EU

Prilikom pristupanja Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine, Hrvatska je znala da će trgovinski sporazumi sa zemljama CEFTA-e prestati vrijediti, te da će tretman hrvatskih proizvoda na tim tržištima biti izjednačen s tretmanom proizvoda koji su uvezeni iz EU. Drugim riječima, Hrvatska je očekivala da će izgubiti preferencijalni tretman koji je uživala u trgovini sa zemljama članicama CEFTA-e i na taj način i izgubiti sve koristi koje joj je članstvo u toj trgovinskoj zajednici donijelo. S ciljem smanjivanja potencijalnih šteta i negativnih učinaka na gospodarstvo, Hrvatska je inicirala pregovore s članicama CEFTA-e o zadržavanju povoljnog

položaja na tim tržištima. Pregovore je u ime Hrvatske vodila Europska komisija, a uvjeti koji su nastali iz tih pregovora vrijedili su ne samo za Hrvatsku i njene izvoznike, već i za sve izvoznike zemalja unutar EU (Zagrebački ekonomski forum, 2013.).

Jednako kao što je došlo do promjene za hrvatske izvoznike i njihove proizvode koji su bili podložni niskim carinskim opterećenjima, promjena se dogodila i u strukturi carinskih prihoda od uvoza robe s tržišta zemalja CEFTA-e. Naime, napuštanjem CEFTA-e, prestaje vrijediti i bescarinski ili niži carinski namet na proizvode koji se uvoze iz te trgovinske zajednice. Prema Kovačeviću i Sekuru (2012.) uvoz iz CEFTA-e se trebao naći u problemima budući da je Hrvatska na svoje proizvode, ulaskom u EU trebala primjenjivati europske tržišne cijene. To bi trebalo značiti da je pozitivna posljedica izlaska iz CEFTA-e trebala biti povećan carinski prihod, no s druge strane, primjenom europskih tržišnih cijena konkurentnost hrvatskog gospodarstva jača što je moglo smanjiti uvoz iz CEFTA-e. Prema Turčiću (2015.) Europska komisija je, u ime Hrvatske, ipak dogovorila niz protokola sa zemljama CEFTA-e s kojima je sklopila Sporazume o stabilizaciji i pridruživanju (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija i Srbija). Cilj dogovora je bio da se trgovinske povlastice koje je Republika Hrvatska imala s tim zemljama nastave i nakon ulaska Hrvatske u EU, kako bi se zadržali tradicionalni trgovinski tokovi i ublažile promjene izvoznih i uvoznih uvjeta u i iz zemalja, koje za Hrvatsku, predstavljaju najznačajnije trgovinske partnere. Posljedično tome, carinski prihodi od carina na uvoz robe iz CEFTA-e nisu značajno varirali.

4. ULOGA CARINE NAKON PRISTUPA EUROPSKOJ UNIJI

Republika Hrvatska punopravnom članicom Europske unije postala je 1. srpnja 2013. godine. Ulaskom na jedinstveno tržište s preko 500 milijuna stanovnika, sa sobom je donijelo različite pozitivne posljedice. Kako je već naglašeno, potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatska je i prije ulaska u EU, za gotovo sve proizvode imala neograničen i bescarinski pristup. Ulaskom Republike Hrvatske u Uniju, u potpunosti su nestale sve procedure carinjenja robe što je pojednostavnilo ulazak domaćih proizvoda na tržište EU (Zagrebački ekonomski forum, 2013).

Ulaskom u EU očekivalo se smanjenje prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije, tj. smanjenje carinskih prihoda budući da se na robu iz EU prestala naplaćivati carina.

4.1. Organizacijska carinska struktura EU

EU je ekonomska i politička zajednica koja danas u svom sastavu broji 28 zemalja i ima svoje ciljeve i vrijednosti, institucije i zakonodavstvo, institucionalnu i organizacijsku strukturu. Carinska Unija kao područje interesa cijele EU konstruirana je na način da svih 28 zemalja EU i njene carinske vlasti djeluju kao jedno tijelo. Roba koja se uvozi na teritorij EU je ocarinjena, dok se pri unutarnjoj trgovini ne primjenjuju nikakve tarife i carinske stope (Europska Unija, Carina).

Uvozne carine koje naplaćuje carinska služba više ne predstavljaju glavno područje interesa Europske unije i nisu njena najvažnija zadaća, no, i dalje donose velike prihode Europskoj uniji. Velikom količinom robe koja ulazi u EU, carinska djelatnost i dalje ima ogromnu i važnu ulogu. Tako su u 2013. one činile gotovo 11% proračuna EU, a približno je to iznosilo oko 15,3 milijuna EUR. Carinske operacije u EU čine oko 16% svjetske trgovine a vrijednosti uvoza i izvoza svake godine su u prosjeku veće od 3400 milijarde EUR. Tu se ogromnu količinu trgovine može pobliže objasniti prosječnim podacima koji govore da se na području EU u prosjeku svake minute uvozi ili izvozi 4200 tona proizvoda s više od 500 carinskih deklaracija, a zadržava se oko 70 krivotvorenih ili piratskih proizvoda. Kako raste međunarodna trgovina, tako rastu i carinske operacije koje se šire i obuhvaćaju sve raznolikije proizvode. Koordinacijom i međusobnom suradnjom na razini EU pomaže se carinskim tijelima da prate i uspješno se prilagođavaju tom širenju (Politike Europske unije: Carine, 2014). Takva količina

robe i promet koji se odvija na dnevnoj bazi zahtijeva carinsku zaštitu kojoj su glavne funkcije sljedeće:

- provedba pravila zaštite okoliša, zdravlja i sigurnosti - pazi se i strogo kontrolira ulazak hrane i potencijalno opasnih elektroničkih uređaja,
- provjera zakonitosti izvoza one tehnologije koja može biti osjetljiva u pogledu upotrebe u izradi različitih oblika atomskog ili kemijskog oružja,
- pomoć policiji i ostalim službenim tijelima u vidu suzbijanja nezakonite trgovine ljudima, drogom, pornografijom i vatrenim oružjem,
- zaštita ugroženih vrsta kao što su zaštićene životinje, ptice, biljke i trgovina bjelokošću, te
- zaštita europske kulturne baštine sprečavanjem krijumčarenja umjetničkog blaga (Investopedia, 2019.).

Glavne funkcije Carinske Unije su:

- zaštita građana i okoliša od raznih opasnosti,
- borba protiv krijumčarenja,
- podrška borbi organiziranog kriminala i prijevara,
- podrška zakonitoj trgovini,
- implementiranje mjera trgovinske politike, te
- osiguranje naplate poreza i carine na predmete koji se unose u područje EU (Europska komisija, Porezna i Carinska Unija).

Carinska politika jedno je od malobrojnih područja politike EU za koju je odgovorna isključivo EU. Europska komisija predlaže zakonodavstvo koje se tiče važnih carinskih pitanja u Uniji i osigurava provedbu tih zakona (Politike Europske unije: Carine, 2014.).

Danas se otprilike na tri četvrtine uvoza u EU ne plaćaju nikakve carine ili se plaćaju smanjenje stope carina. Prosječna stopa carine iznosi oko 1,2% u Uniji, no primjera radi, u 2012. godini naplaćeno je više od 22 milijarde eura carina. Europska unija nastavlja sklapati bilateralne sporazume o slobodnoj trgovini s glavnim partnerima koji bi mogli predstavljati veći dio trgovine EU. S rastom globalne trgovine, carine će i dalje predstavljati važan doprinos proračunu Unije, ali i Hrvatske kao njenog dijela (Politike Europske unije: Carine, 2014.).

4.2. Uloga Carinske uprave Republike Hrvatske u EU

Carinska uprava Republike Hrvatske štiti interese EU pomoću učinkovitog postupanja i prikupljanja carinskih, trošarinskih i drugih davanja. Carinska uprava Republike Hrvatske štiti vanjske granice EU i posljednja je linija obrane od ulaska robe koja ne odgovara propisanim standardima i kriterijima Europske unije. Carinska uprava Republike Hrvatske primjenjuje nacionalne, europske i međunarodne carinske norme i praksu. Glavna uloga Carinske uprave Republike Hrvatske nije punjenje proračuna carinskim prihodima, oni predstavljaju marginalan zadatak Uprave koji je jedan od razloga pada carinskih prihoda koji je postao trend nakon ulaska Republike Hrvatske u EU. U tom kontekstu može se govoriti o integraciji carinskih zadataka Republike Hrvatske u jedan veći i važniji interes kao što je očuvanje i sigurnost društva, tržišta, financijskih interesa te održavanje ravnoteže između carinskih kontrola (Izvješće o radu Carinske uprave za 2013. godinu).

Ulaskom Republike Hrvatske u EU počela je primjena europskog carinskog i trošarinskog zakonodavstva. To je bilo moguće jedino uz prilagodbu carinskog i trošarinskog sustava Republike Hrvatske uspostavom sustava e-carine te pripremom preuzimanja carinskog nadzora na vanjskim granicama EU. Provela se reforma ustroja Carinske uprave putem načela preustroja kao što su efikasnost, fleksibilnost, racionalnost, dostupnost te horizontalna i vertikalna povezanost. Carinska uprava je na taj način preusmjerila svoje djelovanje od prikupljanja javnih prihoda prema osiguranju učinkovite naplate davanja i efikasnijih ispunjenja carinskih i trošarinskih obveza (Izvješće o radu Carinske uprave za 2013. godinu).

Strukturu prihoda Carinske uprave čine:

- trošarine i posebni porezi,
- carina i posebne uvozne pristojbe,
- PDV pri uvozu i porez na promet,
- pristojbe u poljoprivredi, te
- ostali prihodi.

Prihodi Carinske uprave predstavljaju značajan dio ukupnih prihoda proračuna Republike Hrvatske i kao takvi su iznimno važni za ostvarenje svih fiskalnih i monetarnih politika Republike Hrvatske. Od ukupnih prihoda Carinske uprave, trošarine i PDV pri uvozu predstavljaju najizdašnije iznose, dok carine i posebne uvozne pristojbe nemaju toliki značaj, što je posljedica ulaska Republike Hrvatske u EU.

Ulaskom Hrvatske u EU, pojam uvoz i izvoz dalje vrijede samo za kretanje dobara između Republike Hrvatske i država koje nisu članice EU. To znači da se carina i PDV na uvoz uz carinske formalnosti i dalje plaća, dok je izvoz oslobođen PDV-a. Uvozom dobara nastaje porezna obveza u trenutku njihova uvoza te je za obračun porezne obveze (PDV-a) i carine nadležna Carinska uprava. Trenutak uvoza je dan kada nastaje carinski dug kojeg obračunava i naplaćuje carinarnica kroz koju prolazi cijeli carinski postupak. Ako pri uvozu nema carinskog duga, porezna obveza nastaje s onim danom s kojim bi carinski dug nastao da se mora platiti, odnosno da je propisan, tj. obavezan. Postupak obračuna carinskog duga provodi se prema propisima i obračunu o naplati istoga, a carinarnica potom izdaje pisani obračun kojim za pripadajuću svotu carine i PDV-a tereti uvoznika (Bašić, 2015.).

Kod obračuna carine na uvoz robe iz trećih zemalja treba biti oprezan jer postoji popis država s kojima je Europska unija sklopila ugovore o slobodnoj trgovini. Ako se roba u Hrvatsku unosi iz zemalja s kojima je EU sklopila ugovor o slobodnoj trgovini ili se da zaključiti da je podrijetlom iz tih zemalja, na tu robu se može primijeniti povlaštena stopa carine - najčešće s ona koja ima oznaku „slobodno“ (Središnji državni portal, 2019.).

Kada se uvozi roba koja je nepreferencijalnog podrijetla iz trećih zemalja, na nju se primjenjuju važeće stope carine prema Zajedničkoj carinskoj tarifi, uključujući:

- Konvencionalne stope carine koje su utvrđene Kombiniranom nomenklaturom - stope koje su utvrđene iz Protokola zaključenog između EU i Svjetske trgovinske organizacije (WTO).
- Autonomne stope carine utvrđene Kombiniranom nomenklaturom - autonomno (jednostrano) snižene stope carine u odnosu na stope po obvezujućem rasporedu.
- Carinske kvote – primjenjuju se kada se uvozi roba iz zemalja članica Svjetske trgovinske organizacije, a te su kvote također utvrđene nakon pregovora između EU i Svjetske trgovinske organizacije.

Stope carine koje su utvrđene prema Zajedničkoj carinskoj tarifi razlikuju se od postojećih stopa. Zbog toga se ne može vršiti općenito uspoređivanje stopa, već samo ono koje je na razini pojedinačnih i konkretnih proizvoda, ali neki opći zaključci su da je viša carinska zaštita poljoprivrednih proizvoda u EU, stope carine za robu široke potrošnje su također više, dok su niže stope carine za sirovine i opremu namijenjenu proizvodnji (Hrvatski izvoznici, Zajednička carinska tarifa EU, 2013.).

4.3. Carinski status robe i INTRASTAT

Buljan (2013.) tvrdi da je potrebno utvrditi carinski status robe prije odlučivanja treba li za tu vrstu robu provesti neki od carinskih postupaka. Sukladno odredbama CZZ-a (Carinskog zakonika Zajednice), postoje dva carinska statusa robe: status robe Zajednice i drugi koji nema status robe Zajednice. Roba Zajednice je roba koja je:

- u cijelosti dobivena na carinskom području Zajednice,
- uvezena iz trećih zemalja (uključujući i teritorije i dijelove koji nisu dio carinskog područja Zajednice) i kao takva puštena u slobodan promet, te
- dobivena ili proizvedena u carinskom području Zajednice – i to od one robe koja je prethodno uvezena i puštena u slobodan promet, te od robe koja se u cijelosti dobila na carinskom području Zajednice ili koja se dobila u kombinaciji s uvezenom i puštenom u slobodni promet.
- Roba koja nema status robe Zajednice je sva druga roba, i ona se kao takva ne može smatrati robom Zajednice. Neprovođenje carinskih postupaka ulaskom Hrvatske u EU nije isključivo i ono ovisi o statusu robe. Ako se iz zemlje članice EU unosi roba koja ima status robe Zajednice, ta roba ne podliježe postupku carinjenja. U slučaju unosa iz zemalja članica one robe koja nema status robe Zajednice, za nju se mora provesti neki od carinskih postupaka u Republici Hrvatskoj (Buljan, 2013.).

Jedinstvena carinska deklaracija (JCD) je prestala biti izvor podataka i statistike robne razmjene među zemljama članicama EU jer roba nije predmet carinskog postupka. Kao zamjena za jedinstvene carinske deklaracije, razvijen je sustav prikupljanja podataka o robnoj razmjeni unutar EU, a direktno od poslovnih subjekata i koji je nazvan INTRASTAT. INTRASTAT istraživanje propisano je zakonodavstvom EU koje se implementira u svim zemljama članicama EU. Provedba INTRASTAT istraživanja se razlikuje među zemljama članicama. U Hrvatskoj je odgovornost za provedbu Intrastat istraživanja podijeljena između Carinske uprave koja je zadužena za prikupljanje podataka od poslovnih subjekata i Državnog zavoda za statistiku koji je odgovoran za provjeru prikupljenih podataka od strane fizičkih osoba (Ministarstvo financija, Carinska uprava).

Za potrebe INTRASTAT sustava izvještavaju se sve fizičke otpreme roba iz Republike Hrvatske u druge zemlje članice EU i svi fizički primici roba iz drugih zemalja članica EU u Republiku Hrvatsku (Ministarstvo financija, Carinska uprava).

4.4. TARIC – Integrirana tarifa Zajednice

TARIC je baza podataka u kojoj su spojene sve mjere zajedničke tarifne, poljoprivredne i trgovinske politike, a koje su primjenjive u trgovini s trećim zemljama i koje su izravno primjenjive na cijelom području EU. Europska komisija je zaslužna za održavanje TARIC-a što osigurava pravovremenu i jedinstvenu primjenu na cijelom području EU. Bitna novina TARICA-a je da on osigurava transparentan prikaz svih mjera koje se primjenjuju u uvozu i u izvozu onim gospodarskim subjektima koji su za te podatke zainteresirani. Putem TARICA-a je moguće pretraživati nomenklaturu, uvozne i izvozne mjere pomoću tarifnog kalkulatora koji se od 1. srpnja 2013. godine koristi i za potrebe obrade uvoznih i izvoznih carinskih deklaracija u Republici Hrvatskoj. Za pregled putem TARICA-a dostupni su i određeni šifarnici sadržani u njemu poput zemljopisnog područja, certifikata, jedinica mjere i drugih (Ministarstvo financija, Carinska uprava).

TARIC daje pregled svih mjera koje treba primijeniti na robu koju se izvozi ili uvozi iz trećih zemalja te osigurava jedinstvenu primjenu tih mjera u svim državama članicama EU (Izvozni portal, 2019.).

4.5. Carinski prihodi Republike Hrvatske nakon pristupa EU

Carinski prihodi su se, ulaskom Hrvatske u članstvo EU, počeli smanjivati u odnosu na razdoblje od 2003. - 2012. godine kada je Hrvatska bila članica CEFTA-e. Preferencijalni izvoz i zadržavanje carinskih ovlasti na proizvode iz EU prestali su važiti pristupanjem Hrvatske u EU. Roba između zemalja članica ne podliježe carinjenju, a posljedično tome, smanjili su se i carinski prihodi.

Tablica 5: Carinski prihod RH u razdoblju 2013. - 2017.

Godina	Prihod		Prihod ukupno
	Carina na uvoz	Carinska pristojba	
2013.	1.039.350.141,27	120.020.953,59	1.159.371.049,86
2014.	424.268.357,08	232.528,16	424.500.885,24
2015.	418.990.171,75	123.205,35	419.113.377,10
2016.	404.594.731,50	281.701,69	404.876.433,19
2017.	/	/	382.658.524,15
2018.	/	/	342.735.207,00

Izvor: Izračun autora prema podacima o Državnom proračunu za 2013., 2014., 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu objavljenim u Narodnim novinama

U 2013. godini carinski prihodi iznose nešto više od milijardu kuna što je oko 33,9% manje nego u odnosu na 2012. godinu. Uzrok tolikog pada u carinskim prihodima je ulazak u EU 1.7.2013. godine. Zbog polugodišnjeg obračuna carina na uvoz proizvoda iz EU u prvoj polovici godine, carinski prihodi nisu imali toliki postotni pad kao u 2014. godini. Te je, 2014., prihod od poreza na međunarodnu trgovinu bio 63,4% manji u odnosu na raniju, 2013. godinu. Značajan međugodišnji pad zabilježen je zbog cjelogodišnjeg ukidanja carina na robu koja je dolazila iz EU. U 2014. godini se prvi put u cijelosti mogao osjetiti i izmjeriti učinak pristupanja u trgovinsku zajednicu EU i posljedica enormno visokog smanjenja carinskih prihoda zbog prestanka carinjenja robe iz zemalja EU.

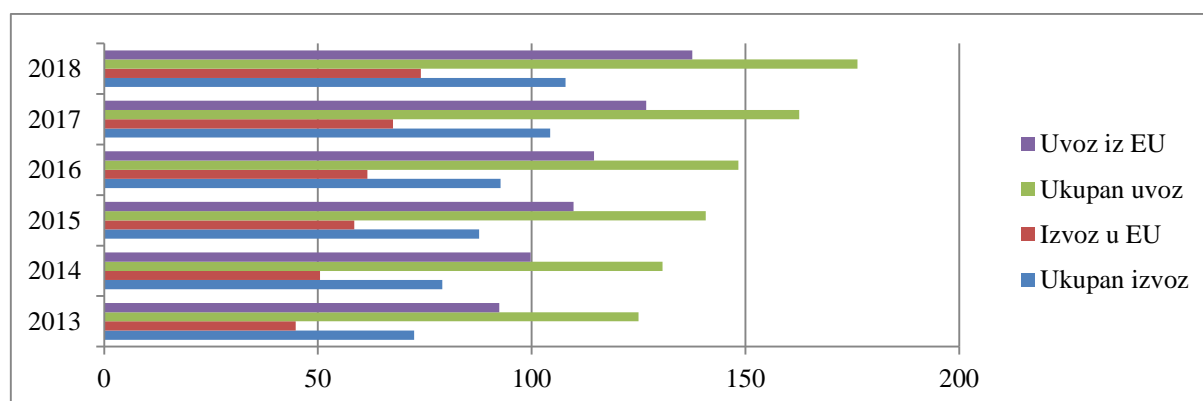
Tablica 6: Postotna promjena carinskih prihoda u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu

Postotna promjena carinskih prihoda u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu	Godina						
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
	-0,7%	-33,9%	-63,4%	-1,3%	-3,4%	-5,8%	-11,6%

Izvor: Izračun autora prema Godišnjacima Ministarstva financija i Izvješćima o radu Carinske uprave za 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., 2017, i 2018 godinu

Robna razmjena sa zemljama članicama EU bila je i ostala najvažniji vanjskotrgovinski segment. Uvoz i izvoz roba i usluga u najvećoj se mjeri odvija unutar EU. U tome treba tražiti razloge smanjivanja carinskih prihoda, pogotovo ako roba predstavlja robu Zajednice na koju se ne provode nikakvi carinski postupci.

Grafikon 3: Uvoz i izvoz u EU i ukupan uvoz i izvoz RH (u milijardama kuna)

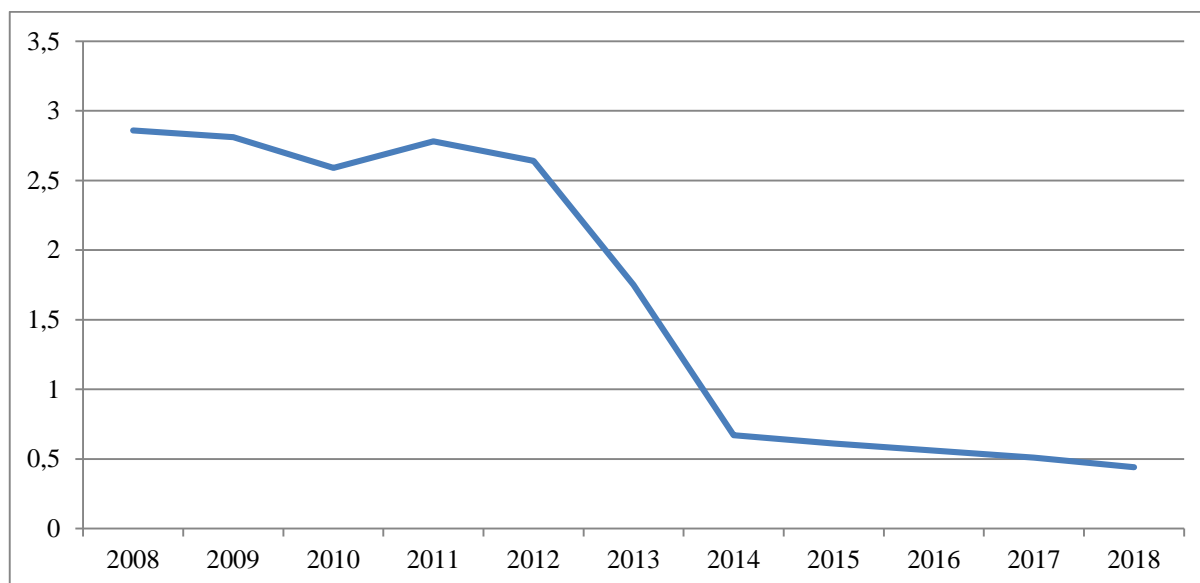

Izvor: Izračun autora prema podacima DZS-a

Kao što je vidljivo iz grafikona, u posljednjih 6 godina, od pristupa Hrvatske EU, raste svaki segment trgovine sa zemljama članicama EU, od uvoza proizvoda i usluga iz EU, preko izvoza proizvoda na tržište EU. Taj se kontinuirani slijed događaja može očekivati i u budućnosti. Međusobnim jačanjem i ovisnošću Hrvatskog tržišta s onim Europske unije, prostor za povećanje carinskih prihoda postaje sve manji, ili se drugim riječima, neće očekivati neke enormne promjene u vidu iznosa carinskih prihoda. Zbog povećanja uvoza iz zemalja EU, raste i ukupan uvoz, no uvoz iz EU čini oko 78% ukupnog uvoza Republike Hrvatske posljednjih godina i on se stalno kreće oko tog postotka. To znači da je na oko 78% ukupnog uvoza propisano potpuno carinsko oslobođenje, ili drugim riječima, 78% uvoza ne donosi ni jednu kunu carinskih prihoda.

Uspoređujući podatke od 2008. godinu kada je Hrvatska ulaskom Bugarske i Rumunjske u EU postala lider CEFTA-e, te sve do 2014. godine - prve pune godine članstva u EU, možemo vidjeti da udio carinskih prihoda Republike Hrvatske u ukupnim poreznim prihodima pada. Razlog tome, kako je već navedeno, predstavlja sve veća trgovinska razmjena sa zemljama članicama EU, na koju se, u velikoj mjeri, ne provode carinski postupci. Nastavak tog trenda očekuje se i u budućnosti gdje će prihodi od carina i carinskih pristojbi padati, upravo zbog normalne tendencije u vidu jačanja svih odnosa s Europskom unijom, pa tako i trgovinskih.

Grafikon 4: Udio carinskih prihoda (u %) u ukupnim poreznim prihodima RH

Izvor: Izračun autora prema podacima DZS-a i podacima o Državnom proračunu za 2008., 2009., 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu objavljenim u Narodnih novinama

Mali udio carinskih prihoda u ukupnim poreznim prihodima, a poglavito u ukupnim proračunskim prihodima ne umanjuje značaj rada Carinske uprave Republike Hrvatske. Promjena s fokusa ubiranja prihoda na fokus ostvarenja strateških ciljeva zadanih članstvom u Uniji, Carinsku upravu Republike Hrvatske i njene zadatke i dalje drže važnim kotačićem u ostvarivanju nacionalnih i međunarodnih ciljeva kod kretanja ljudi, robe i kapitala.

4.6. Ostali prihodi Carinske uprave kao moderne carinske službe EU

Prihod od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije, tj. prihod od carina predstavlja jednu stavku ukupnih prihoda Carinske uprave. Trošarine i posebni porezi, PDV pri uvozu i porez na promet, pristojbe u poljoprivredi i ostali prihodi čine ostale stavke ukupnih prihoda Carinske uprave.

U 2014. godini prihodi od carina i carinskih pristojbi u iznosu od oko 425 milijuna kuna činile su oko 2% ukupnih prihoda Carinske uprave (čiji su ukupni prihodi bili skoro 21 milijardu kuna).

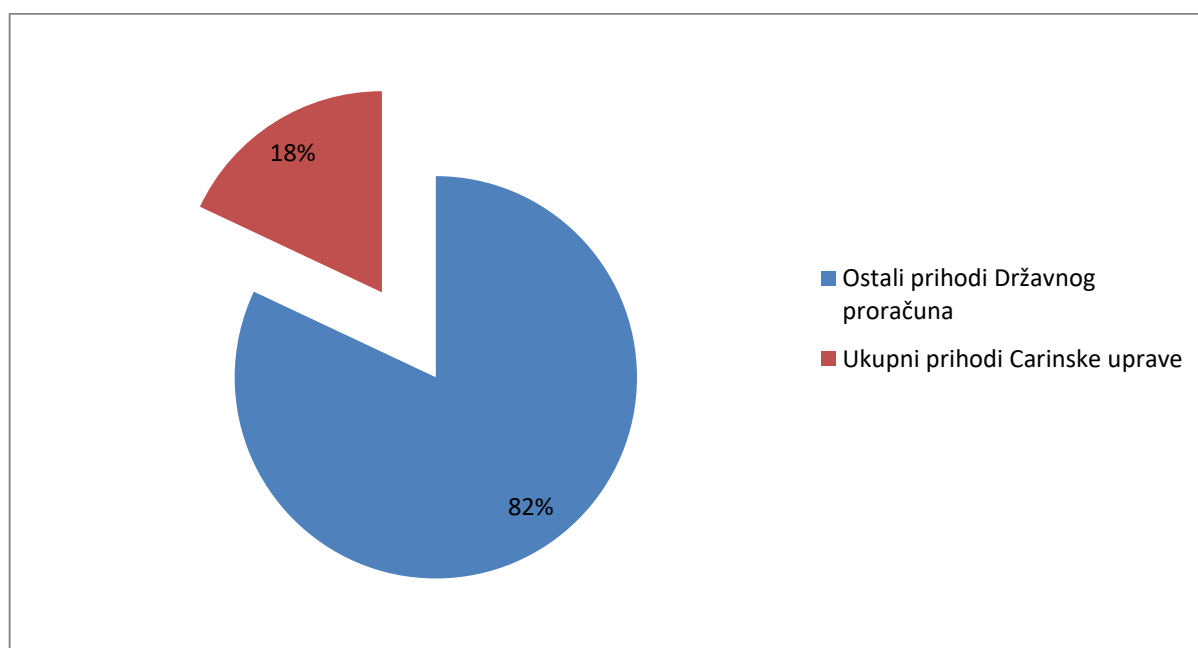
Tablica 7: Prihodi Carinske uprave po vrstama prihoda za 2014. godinu

Vrsta prihoda Carinske uprave	Prihod
Trošarine i posebni porezi	12.846.190.557
Carina i posebne uvozne pristojbe	425.849.606
PDV pri uvozu i porez na promet	7.624.734.831
Ostali prihodi	27.005.538
Pristojbe u poljoprivredi	1.874.643
Σ	20.925.654.994

Izvor: Izvješće o radu Carinske uprave za 2014. godinu, https://carina.gov.hr/UserDocsImages//arhiva/Dokumenti/Globalni//NDoc_3447.pdf

Najveći iznos prihoda donose trošarine koje u strukturi ukupnih prihoda sudjeluju s nekih 61% te PDV pri uvozu sa svojih 36%. Carinski prihodi sa svojih 2% sudjelovanja u ukupnim prihodima Carinske uprave su iza njih po svom doprinosu u ukupnim prihodima.

Grafikon 5: Prihodi Carinske uprave u 2014. odnosu na ukupan prihod proračuna RH

Izvor: Izvješće o radu Carinske uprave za 2014. godinu, https://carina.gov.hr/UserDocsImages//arhiva/Dokumenti/Globalni//NDoc_3447.pdf

Prihodi Carinske uprave činili su 18% ukupnih prihoda Državnog proračuna Republike Hrvatske pa su stoga Carinska uprava i prihodi koje ona ubire od strateškog značaja za Republiku Hrvatsku. Svake sljedeće godine, a zaključno sa zadnjim dostupnim podacima iz 2018. može se vidjeti da su prihodi Carinske uprave rasli.

Tablica 8: Ukupni prihodi Carinske uprave u razdoblju 2014. – 2018. godine (u milijunima kuna)

Godina	Ukupni prihodi Carinske uprave
2014.	20.926
2015.	21.449
2016.	22.712
2017.	23.795
2018.	25.515

Izvor: Izračun autora prema podacima objavljenima u Godišnjim izvještajima o radu Carinske uprave za 2014., 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

Uzevši u obzir da su u istom petogodišnjem razdoblju prihodi od carina i carinskih pristojbi padali, lako se da zaključiti da carinski prihodi nemaju toliku težinu i gube na fiskalnom značaju za prihode Carinske uprave, a time i za proračunske prihode.

Carinska uprava Republike Hrvatske smanjenje prihoda od carina i carinskih pristojbi kompenzira povećanim prihodima od trošarine te PDV-a pri uvozu i poreza na promet. To su ipak dvije najveće prihodovne stavke koje, opet, nikako ne bi smjele umanjiti značaj carinskih prihoda, pa kako on marginalan bio.

4.7. Poslovna strategija Carinske uprave za razdoblje 2017. - 2020. godine

Poslovna strategija Ministarstva financija, Carinske uprave temeljni je strateški dokument kojim se planira daljnji razvoj Carinske uprave i implementacija promjena u sferi ekonomske i razvojne politike carinskog i trošarinskog sustava unutar Carinske unije. Modernizacijom carinske službe i općenitom provedbom učinkovitijeg rada i postupanja, svrha je osigurati djelotvornu zaštitu i sigurnost društva, tržišta i financijskih interesa. Olakšavanje zakonite trgovine i jačanje partnerskih odnosa s gospodarstvom su ciljevi unapređenja rada i modernizacije carinske službe. Strategija se temelji na sljedećim polazištima:

- Razvoj međunarodne trgovine kroz pojednostavljenje carinskih formalnosti,
- Značajna uloga carinske službe kao važnog čimbenika sigurnosti i zaštite društva i trgovine,
- Učinkovito prikupljanje prihoda i pridonosenje zajedničkom proračunu,
- Daljnji razvoj elektroničke carine (e-carina),
- Efikasnije jačanje nadzorne uloge Carinske uprave i učinkovitije provođenje inspekcijuskog nadzora (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Kako bi se Strategija u praksi provela, utvrđuju se strateški i posebni ciljevi kao i načini njihova ostvarenja. Postoje tri strateška cilja u koje su uključeni i posebni ciljevi, a to su:

1. Strateški cilj 1: Modernizacija carinskog i trošarinskog sustava
2. Strateški cilj 2: Zaštita i sigurnost društva, tržišta i financijskih interesa
3. Strateški cilj 3: Olakšavanje zakonite trgovine (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Strateški cilj 1: Modernizacija carinskog i trošarinskog sustava

Kontinuirano praćenje, analiziranje i unaprjeđenje organizacije i upravljanje poslovnim procesima, jačanje stručne osposobljenosti i izobrazba carinskih službenika uz daljnje razvijanje funkcionalne infrastrukture predstavlja osnovu ovog strateškog cilja. Poboljšanjem i modernizacijom carinskog i trošarinskog sustava u područjima zakonodavstva, struke, organizacije, funkcionalnosti i administracije želi se postići viša razina kvalitete kako bi se i kvalitetnije djelovalo na jedinstvenom tržištu (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 1.1. Daljnje unaprjeđenje učinkovite organizacije i upravljanja

Cilj je daljnje unaprjeđenje organizacije i poboljšanje upravljanja u procesima rada Carinske uprave s ciljem povećanja učinkovitosti poslovanja i kvalitete usluga. Daljnji razvoj upravljanja ljudskim potencijalima je također dio ovog cilja, a kriteriji koji se žele ispuniti su zadržavanje visokog stupnja kvalitete znanja i primjene poslovnih pravila koji su potrebni za ispunjavanje svih zadanih ciljeva (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 1.2. Učinkovit sustav obuke i osposobljavanja

Razvoj učinkovitog sustava obuke i osposobljavanja ljudskih potencijala u Carinskoj upravi omogućiti će postizanje veće razine znanja i vještina službenika, što će posljedično dovesti i do poboljšanja u radu Carinske uprave. Postizanje veće razine znanja i vještina službenika dovodi do njihove veće stručnosti i kompetencija te povećanja kvalitete obavljanja poslova od strane istih (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 1.3. Ujednačena provedba carinskih i trošarinskih propisa

Provedba carinskih, trošarinskih, poreznih propisa i ostalih zakonodavstva iz djela nadležnosti carinske službe, svoju ulogu pronalaze u unaprjeđenju carinskog, trošarinskog i poreznog sustava, ali i učinkovite naplate javnih davanja i zaštite jedinstvenog tržišta Europske unije. Ovaj cilj se postiže donošenjem novih i izmjenama i dopunama starih propisa, te donošenjem usmjeravajućih akata (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 1.4. Razvijena funkcionalna infrastruktura i oprema

Kontinuirana modernizacija cjelokupne infrastrukture i opreme povezana je s funkcionalnošću i efikasnošću rada carinske službe. Naime, modernizacija infrastrukture i opreme vodi razvoju

nadzornih i operativnih sposobnosti, dok je funkcionalnost i dostupnost u sustavu e-carine povezana s razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologija (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 1.5. Funkcionalni informacijski sustavi za učinkovitu provedbu carinskog i trošarinskog zakonodavstva

Moderan svijet je informatički svijet, stoga ne čudi zahtjev ovog cilja za prilagodbom i nadogradnjom informacijskih podsustava. Takav informacijski sustav treba biti raspoloživ 24 sata na dan, sve dane u godini, te treba u potrebnom trenutku omogućiti neometan pristup svim aktualnim podacima. Takav informacijski sustav doveo bi do povećanja učinkovitosti carinskih i trošarinskih postupaka, posebno kod aspekta dodatnog poboljšanja i ubrzanja carinjenja, smanjenja administriranja i, u konačnici, troškova za carinsku službu (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 1.6. Daljnje jačanje međunarodne suradnje i međunarodne pozicije Carinske uprave

Cilj je jačanje prepoznatljivosti, organizacijske i strateške sposobnosti nacionalne carinske službe putem međunarodne suradnje s carinskim službama država članica Europske unije i trećim zemljama te međunarodnim tijelima i organizacijama. Ti se ciljevi ostvaruju jačanjem bilateralnih odnosa, korištenjem financijskih instrumenata EU, sudjelovanjem u programima pomoći prema trećim zemljama i slično (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 1.7. Provedba antikorupcijskih mjera

Važan cilj kojim se želi održavati visoka razina povjerenja u rad i službenike carinske službe. Kontinuiranim i preventivnim provođenjem antikorupcijskih želi se postići djelotvornost u radu carinske službe, osigurati njen transparentan rad, ujednačenost postupanja i dosljednost kod primjene propisa. Važnu ulogu u ostvarenju ovog cilja ima i Kodeks profesionalne etike kod rada i poslova vezanih uz Carinsku upravu (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Strateški cilj 2: Zaštita i sigurnost društva, tržišta i financijskih interesa

Strateški cilj zaštite i sigurnosti društva, tržišta i financijskih interesa vezan je uz sprječavanje svih oblika i pojava koji predstavljaju prijetnje temeljnim vrijednostima Europske unije. Ovim se strateškim ciljem žele suzbiti i otkriti poslovi sive ekonomije, porezne evazije, krijumčarenja, pranja novca i drugih oblika ponašanja koji se kose sa zakonodavstvom Europske unije, pa su samim time i kažnjivi (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 2.1. Učinkovit nadzor prometa roba i suzbijanje svih oblika nezakonitog obavljanja djelatnosti

Učinkovitijim nadzorom prekograničnog i unutarnjeg prometa roba te suzbijanja svih oblika nezakonitog ponašanja, a u cilju osiguranja zaštite zdravlja i sigurnosti ljudi i društva u cjelini, smanjuju se svi oblici nezakonitog obavljanja djelatnosti, nedozvoljene i protuzakonite trgovine te neregistrirane djelatnosti (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 2.2. Unaprjeđenje i optimizacija carinsko - sigurnosnih mjera

Poseban cilj čije su mjere povezane uz daljnje napore za zaštitu i očuvanje zdravlja i života ljudi, okoliša, intelektualnog vlasništva te zaštite drugih općih i javnopravnih interesa. Istovremeno olakšavanje zakonite međunarodne trgovine i pojednostavnjenje procedura za pouzdane gospodarstvenike koji svojim prethodnim djelovanjem nisu kršili sigurnosne mjere i koncepte razvijene na razini Europske unije, poticat će transparentno i sigurno poslovanje (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 2.3. Zaštita financijskih interesa

Zaštita financijskih interesa povezana je s poslovima utvrđivanja, knjiženja i prikupljanja javnih prihoda. Ovaj se cilj postiže učinkovitim prikupljanjem javnih prihoda, odabirom pravilnih računovodstvenih tehnika prilikom knjiženja istih te korištenjem analize rizika. Naglasak je stavljen na neprestanom razvoju i jačanju sustava financijskih kontrola i upravljanja te provođenju tehnika inspekcijskog nadzora kao kontrolnih aktivnosti vezanih uz ispravnost obračuna i uplate carina i drugih davanja (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Strateški cilj 3: Olakšavanje zakonite trgovine

Olakšavanje trgovine kroz prekogranično kretanje robe i stvaranje najpovoljnijih uvjeta poslovanja gospodarstva. Carinska uprava želi kroz jačanje suradnje i partnerskih odnosa s pouzdanim gospodarskim subjektima, stvaranje učinkovitih i ekonomičnih carinskih i trošarinskih postupaka i pojednostavljenja raznih formalnosti, dovesti do olakšanja zakonite trgovine (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 3.1. Unaprjeđenje partnerskih odnosa s gospodarskim subjektima i olakšanje njihova poslovanja

Razvoj partnerskih odnosa s gospodarskim subjektima ostvaruje se kroz kontinuiranu suradnju i komunikaciju između gospodarskih subjekata. Također je potrebno uključiti gospodarske subjekte u postupke donošenja propisa te u postupke sklapanja ugovora i sporazuma kako bi se olakšalo trgovanje i poslovanje među njima. Ovaj se cilj ostvaruje provedbom edukacija i rasprava sa zainteresiranim gospodarskim subjektima, boljim definiranjem i uređenjem partnerskih odnosa, unapređenjem sustava informiranja te poticanjem primjene carinskih pojednostavljenja (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

Posebni cilj 3.2. Razvijeni IT sustavi za olakšanje poslovanja gospodarstva i povećanja učinkovitosti carinske službe

Standardizirana i harmonizirana sučelja vanjske domene za gospodarstvenike osigurat će smanjenje različitih pristupa IT sustavima za gospodarstvenike. To će dovesti do smanjenja troškova i povećanja učinkovitosti. Razvijeni IT sustavi osigurat će uštede u pogledu vremena poslovanja i učinkovitosti poslovanja (Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, 2016.).

5. UNUTRANJA REVIZIJA, NADZOR I KONTROLA RADA CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavno obilježje unutarnje revizije je da ona mora biti neovisna aktivnost. Ako je zahtjev za neovisnošću ispunjen, unutarnja revizija može procijeniti sustave unutarnjih kontrola, dati neovisno i objektivno stručno mišljenje u pogledu poslovanja Carinske uprave i dati savjete za unaprjeđenje budućeg poslovanja. Temelji se na sustavnom i discipliniranom pristupu vrednovanja i poboljšanja djelotvornosti kod procesa upravljanja rizicima, kontrola i gospodarenja. Njena temeljna vrijednost je u pomaganju korisniku proračuna. Unutarnja revizija ne predstavlja i ne može pružiti apsolutno uvjerenje da su svi postupci u radu Carinske uprave u skladu sa zakonima i da su potpuno transparentni. Njen cilj je pružanje razumnog uvjerenja čelnicima korisnika proračuna da je provedba upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuća, ekonomična i dosljedna u odnosu na općepriznate standarde i nacionalno zakonodavstvo (Ministarstvo financija, Unutarnja revizija).

Unutarnja revizija je pomoć upravljačkoj strukturi i zapravo predstavlja „produženu ruku rukovodstva“ ili „oči i uši rukovodstva“. Putem pomoći koju unutarnja revizija pruža, upravljačka struktura dobiva informacije o funkcioniranju poslovnog procesa za koji je odgovorna (Ministarstvo financija, Unutarnja revizija).

Na temelju članka 60. stavka 4. Zakona o carinskoj službi (NN, broj 68/2013) donesen je Pravilnik o provođenju unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole u carinskoj upravi. Temeljne i zajedničke odredbe Pravilnika definirane su s 34 Članka. Neke od najvažnijih odredbi pravilnika govore o ustroju unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole.

Unutarnji nadzor provodi Carinska uprava kako bi na taj način nadzirala zakonitost svog rada i pravilnost primjenjivanja propisa iz svoje nadležnosti, a sve s namjerom otklanjanja utvrđenih nepravilnosti te ujednačavanja prakse rada. Unutarnji nadzor predstavlja skup radnji, metoda i postupaka koji se primjenjuju zbog provedbe gore opisanih ciljeva. Unutarnja kontrola je, s druge strane, skup radnji i postupaka koje provodi Carinska uprava kako bi otkrila, utvrdila i spriječila kršenje standarda u radu i kršenje pravila službe od strane fizičkih osoba, tj. od strane službenika i namještenika Carinske uprave (Pravilnik o provođenju unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole u Carinskoj upravi, 2013.).

Prema Pravilniku o provođenju unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole u Carinskoj upravi (2013.) u ostvarivanju ciljeva unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole osigurava se:

1. Pravilna primjene carinskih ovlasti od strane ovlaštenih carinskih službenika.
2. Ostvarivanje prava na predstavku o radu carinskih službenika i namještenika.
3. Ostvarenje razine povjerenja građana i pravnih osoba u rad Carinske uprave.
4. Zaštita carinskih službenika od potencijalnih, a neosnovanih navoda o njihovom radu.
5. Prevencija postupanja carinskih službenika koji su protivni etičkim načelima.

Ustrojstvene jedinice nadležne za obavljanje poslova unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole poput Carinske uprave, Središnjeg ureda i Sektora za unutarnji nadzor i kontrolu, te svi njihovi carinski službenici, provode poslove unutarnjeg nadzora i kontrole. Ustrojstvene jedinice Carinske uprave dužne su osobama koje obavljaju poslove unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole pružiti svu moguću stručnu, administrativnu i tehničku pomoć. To je jako bitno jer svako ometanje izvršitelja unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole može dovesti do toga da mu se onemogući uspješno obavljanje posla za koji je angažiran i, posljedično, nemogućnost izražavanja uvjerenja i mišljenja o sustavu unutarnjih kontrola i nadzora (Pravilnik o provođenju unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole u Carinskoj upravi, 2013.).

Postupak unutarnjeg nadzora može biti:

1. Redovni postupak kojeg odobrava ravnatelj i koji se pokreće sukladno utvrđenom godišnjem planu rada Sektora
2. Izvanredni postupak koji se pokreće na osnovu pisanog naloga ravnatelja ili nadležnog pomoćnika ravnatelja (Pravilnik o provođenju unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole u Carinskoj upravi, 2013.).

Odgovorna osoba Carinske uprave o obavljenim revizijama i aktivnostima unutarnje revizije izvještava na godišnjoj razini sukladno propisima kojima se uređuje davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti. Podaci iz obrasca "Mišljenje unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana u prethodnoj godini" se predaju uz Izjavu o fiskalnoj odgovornosti, a u svrhu obrade podataka i analize se unose i u obrasce u Excel formatu (Ministarstvo financija, Unutarnja revizija).

Javna objava godišnjih financijskih izvješća Carinske uprave pridonosi povećanju povjerenja u zadatke i poslove koje obavlja na dnevnoj bazi te transparentnosti dodijeljenih proračunskih sredstava kao i sredstava koje ona ubire za proračun Republike Hrvatske.

6. ZAKLJUČAK

Živimo u vremenu strelovitih promjena, naglog mijenjanja smjera akcija i djelovanja, konstantni smo svjedoci uvođenja i primjene novih tehnologija, raznih otkrića na svim poljima prirodnih, tehničkih i društvenih znanosti. Ekonomija kao područje društvenih znanosti nije imuna na te promjene, dapače, ekonomski se svijet mijenja možda i brže od ostalog znanstvenog svijeta, učestalije sigurno. Uz promjene kao današnju glavnu karakteristiku, naglasio bih još jednu koja joj ide bok uz bok, a to je globalizacija. Glavne karakteristike globalizacije kao što su slobodan protok robe, kapitala i ljudi, olakšana trgovina, ukidanje barijera - kako državnih tako i ekonomskih itd., svoje korijenje pronalazi u ekonomiji i njenim događajima. Upravo ove dvije riječi - promjene i globalizacija savršeno ocrtavaju kompleksnost problematike s kojom se carinske uprave diljem svijeta suočavaju. Balansirati između njih, a istovremeno ostvarivati dobre financijske rezultate te štititi granice svojih država ili ekonomskih zajednica, nije laka zadaća za carinske uprave i sektor mnogih država, uključujući Hrvatsku. U suštini, sama definicija i karakteristike globalizacije u suprotnosti su s onima carine i carinske zaštite, ako ćemo globalizaciju promatrati kao povezivanje i dijeljenje resursa, a carinu kao „solo“ nastupanje i čuvanje istih. Tokom povijesti je carinska zaštita produbila svoje značenje i ulogu u ekonomiji te stoga ne možemo reći da su pojmovi globalizacija i carina svaka na svom kraju ekonomskog spektra i da se teško ili skoro nikako ne mogu povezati. Društvene promjene, opet, idu nekim svojim smjerom. S tom mišlju, treba oprezno pričekati rješenja i ishode događaja koji se svakodnevno odvijaju u političkoj igri, a koji se tiču povećanog uvođenja carina, kvota i drugih mjera zaštite nacionalnih granica koje opet mijenjaju ulogu carine u modernom svijetu. Globalizacija, promjene i posljedično tome uloga carina - kompleksan čvor koji će i u budućnosti utjecati na daljnje razvijanje ove problematike.

Uloga carinskih prihoda Republike Hrvatske se mijenjala tijekom posljednjih 30-ak godina. Potpisivanjem raznih stabilizacijskih sporazuma i ulaskom u trgovinske zajednice, carinski prihodi su krajem 1990-ih počeli padati. Samim time, njihov fiskalni utjecaj za ukupni proračun Republike Hrvatske gubi na značaju. Carinska uprava Republike Hrvatske koja je, među ostalim, zadužena i za prikupljanje carinskih prihoda, svoje djelovanje posljedično tome usmjerava na druge oblike prihoda poput trošarinskih i drugih prihoda. Još jedan razlog koji ide u prilog činjenici smanjivanja carinskih davanja je ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju što dovodi do potpunog oslobođenja plaćanja carine na trgovinu između zemalja članica. Uzevši u obzir rast količine trgovine između Republike Hrvatske i ostalih zemalja članica koji se po današnjem trendu očekuje i u budućnosti, posljedično se može očekivati i daljnje

smanjenje carinskih prihoda. No, s druge strane, imamo situaciju u kojoj međunarodna politika i odnosi među zemljama nazaduju u pogledu trgovinskih odnosa što se očituje u uvođenju carina na proizvode i ponovnoj ulozi carinske politike i carinskih prihoda i nameta kao instrumenata zaštite domaćih ekonomija. Značaj i visina carinskih prihoda Republike Hrvatske ovisit će o stavu i ulozi koju će Europska unija zauzeti u pogledu tih važnih pitanja.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Carinski prihodi RH u razdoblju 1992. - 1997. godine (u milijunima kuna)

Tablica 2: Carinski prihodi RH u razdoblju 1998. – 2002. godine (u milijunima kuna)

Tablica 3: Carinski prihodi RH u periodu u kojem je RH bila članica CEFTA-e (u milijunima kuna)

Tablica 4: Ukupan izvoz/uvoz u EU i zemlje CEFTA-e (u tisućama kuna)

Tablica 5: Carinski prihod RH u razdoblju 2013. - 2017.

Tablica 6: Postotna promjena carinskih prihoda u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu

Tablica 7: Prihodi Carinske uprave po vrstama prihoda za 2014. godinu

Tablica 8: Ukupni prihodi Carinske uprave u razdoblju 2014. – 2018. godine (u milijunima kuna)

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Naplaćena carina i uvoz osobnih automobila u razdoblju 1997. – 2000. godine (u tisućama kuna)

Grafikon 2: Naplaćena godišnja carina od lijekova u razdoblju 1997. – 2000. godine (u tisućama kn)

Grafikon 3: Uvoz i izvoz u EU i ukupan uvoz i izvoz RH (u milijardama kuna)

Grafikon 4: Udio carinskih prihoda (u %) u ukupnim poreznim prihodima RH

Grafikon 5: Prihodi Carinske uprave u 2014. odnosu na ukupan prihod proračuna RH

LITERATURA

1. Asakura, H. (2003): World history of the customs and tariffs. Brussels: World Customs Organization
2. Bašić, I. (2015): Porezni management. Split: Ekonomski fakultet u Splitu
3. Buljan, M. (2013): Trgovina sa zemljama članicama Europske unije i trećim zemljama nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, Carinski vjesnik 11/13, str. 5-14
4. Carinska uprava: Poslovna strategija Ministarstva financija, Carinske uprave za razdoblje od 2017. - 2020., [Internet], raspoloživo na: <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/strategije-planovi-i-izvjesca/poslovna-strategija-ministarstva-financija-carinske-uprave-za-razdoblje-od-2017-2020/4626>
5. Carinska uprava: Pravilnik o provođenju unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole u Carinskoj upravi, [Internet], raspoloživo na: https://carina.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Procedure/Propisi/NDoc_2202.pdf
6. Ćudina, A., Sušić, G. (2013): Utjecaj pristupanja Hrvatske Europskoj uniji na trgovinske i gospodarske odnose. Ekonomski pregled, 64 (4), str. 376-496
7. Državni zavod za statistiku, Zagreb, [Internet], raspoloživo na: <https://www.dzs.hr/>
8. Europska Komisija: Porezna i Carinska Unija, [Internet], raspoloživo na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/50-years-eu-customs-union_en
9. Europska unija: Carina, [Internet], raspoloživo na: https://europa.eu/european-union/topics/customs_hr
10. Godišnje izvješće Ministarstva financija 1994. - 1997., [Internet], raspoloživo na: <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak1994-1997.pdf>
11. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 1998. godinu., [Internet], raspoloživo na: <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak1998.pdf>
12. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 1999. godinu [Internet], raspoloživo na: <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak1999.pdf>
13. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2000. godinu, [Internet], raspoloživo na: <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2000.pdf>
14. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2001. godinu, [Internet], raspoloživo na: <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2001.pdf>
15. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2002. – 2003. godinu., [Internet], raspoloživo na: <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2002-2003.pdf>

16. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2004. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2004.pdf>
17. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2005. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2005.pdf>
18. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2006. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2006.pdf>
19. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2007. godinu, [Internet], raspoloživo na:
http://www.mfin.hr/adminmax/docs/GODISNJE_IZVJESCE_2007_HR.pdf
20. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2008. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/hr/godisnjaci-ministarstva>
21. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2009. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnje%20izvjesce%20Ministarstva%20financija%202009.pdf>
22. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2010. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak%202010.pdf>
23. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2011. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnje%20izvjesce%20MFIN%202011.pdf>
24. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2012. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak%202012.pdf>
25. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2013. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak%202013.pdf>
26. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2014. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak%202014..pdf>
27. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2015. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/GODISNJAK%202015.pdf>
28. Godišnje izvješće Ministarstva financija za 2016. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak%202016.pdf>
29. Grgurica, N. (2007): Kroz 4700 godina carine. Zagreb: Naklada Bošković
30. Hrvatska enciklopedija, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=11124>
31. Hrvatski izvoznici (2013): Zajednička carinska tarifa EU, [Internet], raspoloživo na:
<http://www.hrvatski-izvoznici.hr/vijesti/ybu2gdgujd6ap4cp>
32. Investopedia (2019): Government & Policy, European Customs Union, [Internet], raspoloživo na: <https://www.investopedia.com/terms/e/european-customs-union.asp>

33. Izvješće o radu Carinske uprave za 2013. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<https://carina.gov.hr/UserDocsImages//3951//2013.pdf>
34. Izvješće o radu Carinske uprave za 2014. godinu, [Internet], raspoloživo na:
https://carina.gov.hr/UserDocsImages//arhiva/Dokumenti/Globalni//NDoc_3447.pdf
35. Izvješće o radu Carinske uprave za 2015. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<https://carina.gov.hr/UserDocsImages//3951//2015.pdf>
36. Izvješće o radu Carinske uprave za 2016. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<https://carina.gov.hr/UserDocsImages//4779//Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Carinske%20uprave%20za%202016.%20godinu.pdf>
37. Izvješće o radu Carinske uprave za 2017. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<https://carina.gov.hr/UserDocsImages//5640//FINAL%20GODI%C5%A0NJE%20IZ%20VJE%C5%A0%C4%86E%202017.pdf>
38. Izvješće o radu Carinske uprave za 2018. godinu, [Internet], raspoloživo na:
<https://carina.gov.hr/UserDocsImages//6364//Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%202018.pdf>
39. Izvozni portal (2019), [Internet], raspoloživo na: <https://izvoz.gov.hr/trgovinska-politika/zajednicka-carinska-tarifa/94>
40. Jošić, H. (2006): Neto efektivna carinska zaštita kao faktor konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. 4 (1), str. 101-114
41. Kesner-Škreb, M. (2003): Financijska teorija i praksa. Institut za javne financije, 27 (3), str. 387-389
42. Kovačević, Z., Sekur, T. (2012): Izvozna strategija malog otvorenog gospodarstva u odnosu na Europsku uniju i CEFTA-u. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti; Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 281-302
43. Narodne novine (1991): Ukaz o proglašenju Zakona o carinskoj službi Republike Hrvatske, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 53/1991
44. Narodne novine (1993): Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1993. godinu, Narodne Novine d.d., Zagreb, NN 109/1993
45. Narodne novine (1993): Završni račun Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1992. godinu, Narodne Novine d.d., Zagreb, NN 66/1993
46. Narodne novine (1994): Državni proračun Republike Hrvatske za 1995. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 98/1994
47. Narodne novine (1994): Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1994. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 81/1994

48. Narodne novine (1996): Državni proračun Republike Hrvatske za 1996. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 9/1996
49. Narodne novine (1997): Državni proračun Republike Hrvatske za 1997. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 111/1996
50. Narodne novine (2014): Godišnji izvještaj o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2013. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 96/2014
51. Narodne novine (2015): Godišnji izvještaj o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2014. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 80/2015
52. Narodne novine (2016): Godišnji izvještaj o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2015. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 114/2016
53. Narodne novine (2017): Godišnji izvještaj o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2016. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 81/2017
54. Narodne novine (2018): Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2018. godinu i projekcija za 2019. i 2020. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 108/2018
55. Narodne novine (2018): Izvještaj o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2017. godinu, Narodne novine d.d., Zagreb, NN 105/2018
56. Politike Europske unije (2014): Carine, str. 3-12
57. Poslovna strategija za razdoblje od 2017. do 2020. godine, [Internet], raspoloživo na: <https://carina.gov.hr/UserDocsImages//4626//Poslovna%20strategija%20Ministarstva%20financija,%20Carinske%20uprave%20u%20razdoblju%20od%202017.-2020..pdf>
58. Pravilnik o provođenju unutarnjeg nadzora i unutarnje kontrole u Carinskoj upravi, [Internet], raspoloživo na: https://carina.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Procedure/Propisi//NDoc_2202.pdf
59. Republika Hrvatska, Ministarstvo financija: Carinska uprava, [Internet], raspoloživo na: <https://carina.gov.hr/intrastat/2479>
60. Republika Hrvatska, Ministarstvo financija: Carinska uprava, [Internet], raspoloživo na: <https://carina.gov.hr/o-upravi/djelokrug/povijest-carine/2787>
61. Republika Hrvatska, Ministarstvo financija: Carinska uprava, [Internet], raspoloživo na: <https://carina.gov.hr/vijesti/taric-dostupan-na-web-stranici-carinske-uprave/1453>
62. Republika Hrvatska, Ministarstvo financija: Planiranje i izvješćivanje, [Internet], raspoloživo na: <http://www.mfin.hr/hr/planiranje-i-izvjescivanje>
63. Republika Hrvatska, Ministarstvo financija: Unutarnja revizija, [Internet], raspoloživo na: <http://www.mfin.hr/hr/unutarnja-revizija-1-2-3-2>

64. Republika Hrvatska, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova: Multilateralni odnosi, [Internet], raspoloživo na: [http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi-staro-ijvhj/srednjoeuropski-sporazum-o-slobodnoj-trgovini-\(cefta\)/](http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi-staro-ijvhj/srednjoeuropski-sporazum-o-slobodnoj-trgovini-(cefta)/)
65. Središnji državni portal (2019): Plaćanje carine, [Internet], raspoloživo na: <https://gov.hr/moja-uprava/aktivno-gradjanstvo-i-slobodno-vrijeme/na-putovanju/placanje-carine/374>
66. Šperanda, I., Sekulić, B. (2016): Ekonomski trošak carine - usporedba tradicionalne i nove međunarodne ekonomije. *Economics and Economy*, 4 (7-8), str. 125-142
67. Turčić, Z. (2015): Hrvatsko gospodarstvo u vanjskotrgovinskoj razmjeni. *Poslovna izvrsnost*, 9 (1), str. 167-190
68. Visković, J., Pepur, S. (2018): Međunarodne poslovne financije: Globalizacija i multinacionalne kompanije. Split: Ekonomski fakultet
69. Zagrebački ekonomski forum (2013): Pristupanje Europskoj uniji: koristi za poduzetnike, [Internet], raspoloživo na: https://bib.irb.hr/datoteka/765326.ZEF6_web.pdf

SAŽETAK

Uloga carinske politike Republike Hrvatske nije izgubila na svom značaju, jedino što se promijenilo su različita interesna polja i naglasak na različite prioritete koji su nastali modernim ekonomskim politikama i stvaranju trgovinskih zajednica. Tako je i uloga carine u međunarodnoj trgovini Republike Hrvatske prošla put od izrazito fiskalnog karaktera do uloge carine kao instrumenta zaštite nacionalnih granica, a ulaskom u Europsku uniju, i zaštite europskih granica. Upravo se u toj sferi razvio problem ovog istraživanja koji se bavi ulogom carinske službe i carine Republike Hrvatske i određenim razlikama proizašlim ulaskom u Europsku uniju. Naime, ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju promijenili su se razni zakoni, sporazumi i pravila koja se tiču carinjenja robe i ubiranja carinskih prihoda. Cilj ovog rada je bio prikazati tu nastalu razliku i istražiti postoje li i kolike je posljedice na carinske prihode i carinske poslove donio ulazak u Europsku uniju. Kao rezultat toga, može se zaključiti da su se ulaskom u Uniju prihodi od carine smanjili kao posljedica slobodnog i bescarinskog trgovanja između zemalja članica, te da oni u odnosu na trošarine, PDV pri uvozu, pristojbe u poljoprivredi i ostale prihode Carinske uprave Republike Hrvatske, gube na svom značaju.

Ključne riječi: uloga carina, prihodi od carine, Europska unija

SUMMARY

The role of the customs policy of the Republic of Croatia has not lost its significance, but the different fields of interest have changed and the emphasis on the different priorities have emerged from modern economic policies and the creation of trade communities. Thus, the role of customs in the international trade of the Republic of Croatia has gone from a highly fiscal character to the role of customs as an instrument for the protection of national borders, and on entering the European Union, the protection of European borders. It is precisely in this sphere that the problem of this research has evolved, which deals with the role of the customs service and the customs of the Republic of Croatia and certain differences arising from entry into the European Union. Namely, with the accession of the Republic of Croatia to the European Union, various laws, agreements and rules regarding customs clearance of goods and collection of customs revenue have changed. The aim of this paper was to illustrate this emerging difference and to investigate whether and to what extent the consequences on customs revenues and customs affairs was brought accession to the European Union. As a result, it can be concluded that, upon joining the Union, customs revenue decreased as a result of free and duty-free trade between Member States, and that in relation to excise duties, VAT on imports, agricultural duties and other revenues of the Customs Administration of the Republic of Croatia, they are losing in importance.

Keywords: role of customs, customs revenue, European Union